

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

**Факультет міжнародної економіки і менеджменту
Кафедра міжнародної економіки**

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА «МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА»
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 05 Соціальні та поведінкові науки
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 051 «Економіка»

Форма навчання: заочна

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему «**Формування та розвиток Азійсько-Тихоокеанської міграційної системи**»

(назва теми)

здобувача Кацана Назара Анатолійовича і

(ПІБ, підпис)

Науковий керівник: д.е.н., проф. Ільницький Денис Олександрович і

(науковий ступінь, учене звання, ПІБ)

(підпис)

Робота допущена до захисту перед екзаменаційною комісією з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)

Завідувач кафедри: д.е.н., професор Столярчук Я.М.

(підпис)

Київ 2024

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

**Факультет Міжнародної економіки і менеджменту
Кафедра міжнародної економіки**

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА **«МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА»**
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ **05 Соціальні та поведінкові науки**
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ **051 «Економіка»**

ПОГОДЖЕНО

Керівник проектної групи (гарант)
освітньо-професійної програми
«Міжнародна економіка»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри міжнародної економіки

(підпис) Столярчук Я.М.
(ініціали, прізвище) _____
« _____ » _____ 2024 р.

(підпис) Столярчук Я.М.
(ініціали, прізвище) _____
« _____ » _____ 2024 р.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

здобувачу вищої освіти Кацана Назара Анатолійовича а
(прізвище, ім'я, по батькові)

заочної форми навчання

на підготовку кваліфікаційної бакалаврської роботи

на тему: «Формування та розвиток Азійсько-Тихоокеанської міграційної системи»

Тему затверджено наказом ректора Університету від «___» _____ р. № ___ і

Кваліфікаційна бакалаврська робота виконується на матеріалах: відкритих науково-аналітичних матеріалів, наукових статей, монографій вітчизняних та іноземних дослідників, нормативних та законодавчих документів, статистичних даних міжнародних організації..

План кваліфікаційної бакалаврської роботи

Розділ 1	Теоретичні засади розвитку міжнародних міграційних систем <i>(назва розділу)</i>
Розділ 2	Дослідження розвитку Азійсько-Тихоокеанської міграційної системи <i>(назва розділу)</i>
Об'єкт дослідження:	еволюція регіональних міграційних систем світової економіки
Предмет дослідження:	чинники, механізми, тенденції, регулювання, ефективність, виклики сценарії та перспективи розвитку Азійсько-Тихоокеанської міграційної системи
Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи:	на основі узагальнення теоретичних засад еволюції регіональних міграційних систем та вивчення чинників, механізмів, тенденцій, регулювання, оцінки ефективності, викликів, сценаріїв та перспектив розвитку Азійсько-Тихоокеанської міграційної системи обґрунтувати рекомендації щодо удосконалення міграційної політики України.

Конкретні завдання, які здобувач має виконати для досягнення поставленої мети:

У розділі 1

- узагальнити теоретичні засади формування та розвитку міжнародних міграційних систем
- розкрити вивчити інституційні механізми та моделі розвитку міжнародних міграційних систем
- систематизувати комплекс показників та методики дослідження міжнародних міграційних систем

У розділі 2

- проаналізувати ключові тенденції та виклики розвитку Азійсько-Тихоокеанської міграційної системи
- оцінити національні економічні інтереси та механізми регулювання міграційних процесів у Азійсько-Тихоокеанському регіоні
- провести оцінку ефективності функціонування Азійсько-Тихоокеанської міграційної системи
- окреслити сценарії та перспективи розвитку Азійсько-Тихоокеанської міграційної системи в контексті національних економічних інтересів України

Завдання підготував

науковий керівник

_____ *(підпис)*

Ільницький Д. О. _____ і

_____ *(ініціали, прізвище)*

«___» _____ 20__ р.

Завдання одержав

здобувач

_____ *(підпис)*

Кацан Н. А. _____ і

_____ *(ініціали, прізвище)*

«___» _____ 20__ р.

Реферат

Кваліфікаційна бакалаврська робота містить 52 сторінки, 3 таблиці, 13 рисунків, список використаних джерел з 65 найменувань

«Формування та розвиток Азійсько-Тихоокеанської міграційної системи»

Об'єктом дослідження виступає еволюція регіональних міграційних систем світової економіки.

Предметом дослідження виступають чинники, механізми, тенденції, регулювання, ефективність, виклики, сценарії та перспективи розвитку Азійсько-Тихоокеанської міграційної системи.

Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи: на основі узагальнення теоретичних засад еволюції регіональних міграційних систем та вивчення чинників, механізмів, тенденцій, регулювання, оцінки ефективності, викликів, сценаріїв та перспектив розвитку Азійсько-Тихоокеанської міграційної системи обґрунтувати рекомендації щодо удосконалення міграційної політики України.

Відповідно до поставленої мети були визначені такі *завдання*:

- узагальнити теоретичні засади формування та розвитку міжнародних міграційних систем
- розкрити вивчити інституційні механізми та моделі розвитку міжнародних міграційних систем
- систематизувати комплекс показників та методики дослідження міжнародних міграційних систем
- проаналізувати ключові тенденції та виклики розвитку Азійсько-Тихоокеанської міграційної системи
- оцінити національні економічні інтереси та механізми регулювання міграційних процесів у Азійсько-Тихоокеанському регіоні
- провести оцінку ефективності функціонування Азійсько-Тихоокеанської міграційної системи
- окреслити сценарії та перспективи розвитку Азійсько-Тихоокеанської міграційної системи в контексті національних економічних інтересів України

Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості використання результатів дослідження для розробки стратегій управління міграційними потоками в інтересах національної економіки України.

Рік виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи 2024

Рік захисту роботи 2024

Ключові слова: Азійсько-Тихоокеанський регіон, міграційні процеси, міжнародні міграційні системи, економічна міграція, регулювання міграції, соціально-економічний розвиток.

В І Д Г У К

на кваліфікаційну бакалаврську роботу
здобувача факультету Міжнародної економіки і менеджменту
освітньо-професійної програми «Міжнародна економіка»

Кацана Назара Анатолійовича

на тему: «Формування та розвиток Азійсько-Тихоокеанської міграційної системи»

1. Актуальність теми: роботу виконано на актуальну тему, адже управління людським капіталом в різних країнах світу відбувається з різною ефективністю, що справляє вплив на їх міжнародну конкурентоспроможність та якість життя. Крім того, як намагався продемонструвати автор, вивчення досвіду регіонів світу щодо розбудови регіональних міграційних систем є цінним для вітчизняної економіки в контексті її участі в процесах міжнародної інтеграції та використання потенціалу світової економіки в національних економічних інтересах. З огляду на зазначене робота виконана на актуальну тему та заслуговує на увагу зацікавлених осіб.

2. Позитивні риси кваліфікаційної бакалаврської роботи: автором представлено оригінальне узагальнення теоретичних засад та аналіз закономірностей та особливостей розвитку регіональних міграційних систем; робота спирається на сучасні джерела наукової та аналітичної інформації, належним чином структурована, ключові питання розкрито, мету та завдання в цілому досягнуто; робиться спроба узагальнити тенденції та виклики розвитку Азійсько-Тихоокеанської міграційної системи.

3. Наявність самостійних розробок автора: автором на основі експертних думок проведено спробу провести узагальнення національних економічних інтересів та механізмів регулювання розвитку Азійсько-Тихоокеанської міграційної системи; в роботі окреслено важливі компоненти оцінки ефективності функціонування Азійсько-Тихоокеанської міграційної системи.

4. Цінність теоретичних висновків та практичних рекомендацій: запропоновані рекомендації та зроблені висновки спираються на достатнє різноманіття наукових джерел, є різносторонньо обґрунтованими, та можуть бути рекомендовані до врахування при практичному застосуванні.

5. Наявність недоліків: масштаби і глибина опрацьованого матеріалу обмежені обсягами кваліфікаційної роботи та поточними компетенціями автора; містить окремі стилістичні огріхи; краще управління часом та послідовне дотримання порад могли б покращити отримані результати.

6. Загальна оцінка кваліфікаційної бакалаврської роботи та її допущення до захисту перед ЕК: роботу виконано на достатньому рівні, всі формальні вимоги дотримано, рекомендується до захисту перед ЕК (36 балів).

Науковий керівник:

д.е.н., професор,

професор кафедри міжнародної економіки _____ Ільницький Д.О.

(підпис)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	8
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНИХ МІГРАЦІЙНИХ СИСТЕМ	11
1.1. Теорія формування та розвитку міжнародних міграційних систем 11	
1.2. Механізми розвитку міжнародних міграційних систем	18
1.3. Комплекс показників та методики дослідження міжнародних міграційних систем	23
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ РОЗВИТКУ АЗІЙСЬКО-ТИХООКЕАНСЬКОЇ МІГРАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ.....	33
2.1. Ключові тенденції та виклики розвитку Азійсько-Тихоокеанської міграційної системи	33
2.2. Національні економічні інтереси та регулювання розвитку Азійсько-Тихоокеанської міграційної системи	41
2.3. Оцінка ефективності функціонування Азійсько-Тихоокеанської міграційної системи	47
2.4. Сценарії та перспективи розвитку Азійсько-Тихоокеанської міграційної системи в контексті національних економічних інтересів України	52
ВИСНОВКИ.....	56
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	60

ВСТУП

Актуальність теми. Азійсько-Тихоокеанський регіон є одним з найдинамічніших та економічно важливих регіонів світу. Протягом останніх десятиліть цей регіон стає центром масштабних міграційних потоків, що впливає на соціально-економічний розвиток країн-учасниць. Основними характеристиками міграційних процесів в регіоні є значна мобільність населення, різноманітність напрямків міграції та вплив глобальних економічних і політичних факторів.

Міграція в Азії має кілька ключових аспектів. По-перше, економічна міграція, обумовлена потребою у робочій силі в різних секторах економіки. Країни, такі як Японія, Південна Корея, Сінгапур, Австралія, часто виступають як приймаючі держави, залучаючи кваліфікованих та некваліфікованих робітників з менш розвинених країн регіону. По-друге, політична нестабільність та конфлікти в окремих країнах спричиняють значні потоки біженців та внутрішньо переміщених осіб. По-третє, регіональний туризм та освітня міграція також відіграють значну роль у формуванні міграційних процесів.

Дослідження Азійсько-Тихоокеанської міграційної системи обумовлена необхідністю розуміння сучасних викликів та перспектив розвитку регіону. Міграційні процеси мають безпосередній вплив на економічне зростання, ринок праці, демографічні показники та соціальну стабільність країн досліджуваного регіону. З огляду на зростаючий вплив глобалізації, взаємозалежність економік та зміни в геополітичній ситуації, дослідження міграційних тенденцій в Азійсько-Тихоокеанському регіоні стає надзвичайно важливим для прогнозування та управління цими процесами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання стосовно впливу міграції на розвиток країн є предметом дослідження таких зарубіжних вчених, як: К. Зіммермана, Ж. Цваймюллера, Д. Гросса, Дж. Харріса, М. Тодаро, Дж. Борхас, К. Фуест, М. Тум, М. Петер та Дж. Верікіос, Р. Адамс, Дж. Пейдж, А. Кемал, Г. Рамі, К. Крофт, Хейн де Хаас, А. Беррі, Р. Соліго, С. Дрінквотер та ін. Тему формування та розвитку досліджено в роботах вітчизняних вчених: О. Малиновської, Т.

Романюка, Р. Стаканова, І. Кукурудзи, Т. Ромащенко, Ю. Курунови, С.І. Пирожкова, О.В. Позняка, І.М. Прибиткова та ін.

Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи - на основі узагальнення теоретичних засад еволюції регіональних міграційних систем та вивчення чинників, механізмів, тенденцій, регулювання, оцінки ефективності, викликів, сценаріїв та перспектив розвитку Азійсько-Тихоокеанської міграційної системи обґрунтувати рекомендації щодо удосконалення міграційної політики України.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні *завдання*:

1. узагальнити теоретичні засади формування та розвитку міжнародних міграційних систем
2. розкрити вивчити інституційні механізми та моделі розвитку міжнародних міграційних систем
3. систематизувати комплекс показників та методики дослідження міжнародних міграційних систем
4. проаналізувати ключові тенденції та виклики розвитку Азійсько-Тихоокеанської міграційної системи
5. оцінити національні економічні інтереси та механізми регулювання міграційних процесів у Азійсько-Тихоокеанському регіоні
6. провести оцінку ефективності функціонування Азійсько-Тихоокеанської міграційної системи
7. окреслити сценарії та перспективи розвитку Азійсько-Тихоокеанської міграційної системи в контексті національних економічних інтересів України

Об'єктом дослідження виступає еволюція регіональних міграційних систем світової економіки.

Предметом дослідження виступають чинники, механізми, тенденції, регулювання, ефективність, виклики, сценарії та перспективи розвитку Азійсько-Тихоокеанської міграційної системи.

Методи дослідження. У процесі дослідження використовувалися наступні методи: порівняльного аналізу, синтезу, систематизації та узагальнення, статистичні, побудова аналітичних таблиць та діаграм.

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів. Теоретична значущість роботи полягає у розробці науково обґрунтованих положень щодо формування та розвитку АТМС. Методична значущість роботи проявляється в застосуванні комплексного підходу до аналізу міграційних процесів у регіоні. Практична значущість полягає у можливості використання результатів дослідження для розробки стратегій управління міграційними потоками в інтересах національної економіки України.

Інформаційною базою дослідження кваліфікаційної бакалаврської роботи послужили законодавчі та нормативні акти, інструктивні матеріали, офіційні статистичні дані, наукові розробки фахівців з економічних питань, матеріали підручників, періодичних видань з відповідної тематики, статистичні та економічні дані підприємства, ресурси Інтернет.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків та списку використаних джерел із 65 найменувань.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНИХ МІГРАЦІЙНИХ СИСТЕМ

1.1. Теорія формування та розвитку міжнародних міграційних систем

Незважаючи на те, що серед науковців тривають постійні дискусії стосовно впливу міграції на розвиток країн-учасниць міграційних обмінів, висновки авторів переважно ґрунтуються на емпіричних дослідженнях, які розглядають вплив міграції на визначені соціально-економічні фактори у країні походження або країні призначення мігрантів. Так, з точки зору країн-реципієнтів, дослідники переважно аналізують такі економічні наслідки, як вплив іммігрантів на ринок праці, зокрема на рівень безробіття (в роботах К. Зіммермана, Ж. Цваймюллера, Д. Гросса, Дж. Харріса, М. Тодаро), вплив на економічний зростання, а також на рівень доходів мешканців країни-реципієнта (Дж. Борхас, К. Фуест, М. Тум, М. Петер і Дж. Верікіос) та фіскальні наслідки іммігрантів [2]. У контексті країн-донорів, економічні наслідки аналізуються на основі таких соціально-економічних показників, як вплив на бідність (Р. Адамс, Дж. Пейдж, А. Кемал, Г. Рамі, К. Крофт, Хейн де Хаас), вплив на рівень доходів осіб, які залишилися у країні-донорі (А. Беррі, Р. Соліго) та рівень зайнятості (С. Дрінквотер, П. Левін), інвестиційні наслідки грошових переказів трудових мігрантів (С. Дрінквотер, О. Малиновська), інші мікро- та макроекономічні показники (Т. Романюк, Р. Стаканов, І. Кукурудза, Т. Ромащенко, Ю. Курунова) і інші [3-8].

Більшість дослідників міжнародної міграції вважають, що засновником теорії міграційних систем був професор географії з нігерійського університету Акіна Мабогундже [11], який застосував Теорію загальних систем (General System Theory) для дослідження міграції «село – місто» в 70-х роках [12]. Згідно думки А. Мабогундже, систему можна визначити як комплекс взаємопов'язаних елементів, які взаємодіють зі своїми атрибутами і відносинами, тому однією з головних завдань концептуалізації явищ як системи є визначення основних взаємодіючих

елементів, їх атрибутів і відносин. Як тільки це буде зроблено, відразу стане ясно, що система працює в особливому середовищі, а в спеціальному середовищі [12, с. 2]. Автор також уважав, що певний комплекс змінних (даних) визнається як система, яка володіє певними властивостями, які є загальними для багатьох інших систем, однак у цій праці він не робив акцент на визначенні складових компонентів у математичній формі, а лише на вербальному аналізі способів існування систем, та розробив системну схему теорії міграції «село – місто» (див рис. 1.1).

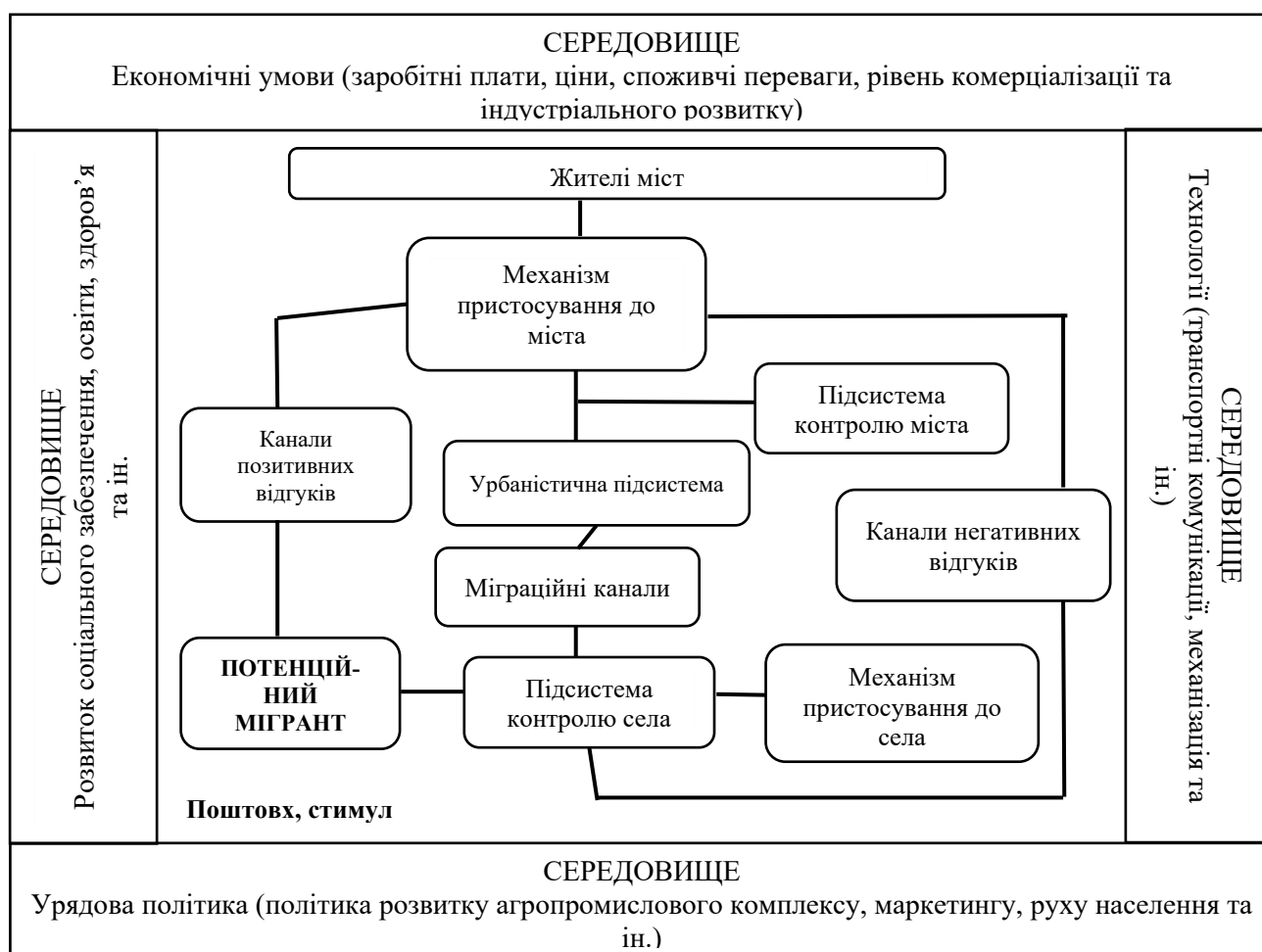

Рис. 1.1. Схематичне зображення урбаністичної міграційної системи

Джерело: складено автором на основі [12, с. 3]

Як видно з рис. 1.1, А. Мабогундже визначив ключові елементи міграційної системи «село – місто», а також різні типи середовища, в якій ця система працює і взаємодіє. Представлення концепції автора таким чином підкреслює структурний ізоморфізм з іншими проблемами, або конгруентності. Також, однією з суттєвих

переваг цього підходу є те, що проблему міграції з сільської місцевості в місто можна розглядати не лише як лінійну, односторонню, виштовхувально-притягаючою (push-pull), причинно-наслідковий зв'язок, але і як циклічну, взаємозалежну, дуже складну і саомодифікуючу систему, в якій зміни в конкретній частині системи впливають на працездатність цілої системи [12].

Вважається, що А. Мабогундже був засновником теорії міграційної системи, але в 50-х роках необхідно систематично поважати роботу Т. Парсонза (засновника теорії суспільства як соціальної системи) і роботи африканських вчених 60-х років, котрі використовували системний підхід до вивчення організації суспільства [13, с. 5].

Між 80-ми і 90-ми роками ідея А. Мабогундже почала часто використовуватися для характеристики міжнародної міграції, але, на нашу думку, також доречно згадати теорію світових систем І. Валерстайна, яка з'явилася на початку 70-х років [14; 15] й якою автор поклав початок у формуванні систематичного підходу на глобальному рівні. Також, вже наприкінці 80-х років виходили в світ праці Л. Лукассена, Р. Бетфорда, М. Бойд, Ф. Арнольда та Дж. Фоусетта, в яких автори аналізували через призму транснаціональних мереж формування міграційних систем, в основному з точки зору географічного розподілу міграційного процесу. Аналізуючи тодішні підходи, Дж. Фоусетт окреслив чіткі зв'язки, які працюють в рамках міграційної системи (див. табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Зв'язки в міграційних системах за теорією Джеймса Фоусетта (1989 р.)

Типи зв'язків	Категорії зв'язків			
	Відносини між країнами	Масові культурні зв'язки	Сімейні та особисті мережі	Діяльність агентств
Матеріальні зв'язки	<ul style="list-style-type: none"> торгівля і фінансові потоки; двостороннє економічне та технічне співробітництво 	розподіл міжнародних ЗМІ (друковані видання, телебачення, фільми)	<ul style="list-style-type: none"> Потоки грошових трансфертів Переписка (кореспонденція) між мігрантами 	<ul style="list-style-type: none"> Трудовий рекрутинг та наявність промоційних матеріалів; Офіційні канали для грошових трансфертів

Продовження табл. 1.1

Регуляторні зв'язки	<ul style="list-style-type: none"> політика регулювання еміграції та імміграції; політика працевлаштування тимчасових працівників 	<ul style="list-style-type: none"> норми, що регулюють зовнішню міграцію; суспільне сприйняття іммігрантів 	<ul style="list-style-type: none"> сімейні обов'язки; суспільна солідарність 	<ul style="list-style-type: none"> правила та регулятори управління міграційними процесами; контракти з трудовими мігрантами
Відносні зв'язки	<ul style="list-style-type: none"> Економічна рівновага на ринку праці (буквально – взаємна відповідність попиту та пропозиції на робочу силу); економічна залежність 	<ul style="list-style-type: none"> культурна подібність; сумісність систем цінностей 	наявність відносного соціального статусу між мігрантом та немігрантом	взаємна відповідність діяльності агенцій у країні-донорі та країні-реципієнті

Джерело: складено автором на основі [16]

Виходячи з наявності таких зв'язків, Дж. Фоусетт виокремив такі засадничі переваги міграційної системи:

1. Вона бере до уваги аналіз обох кінців міграційних потоків із відповідною необхідністю з'ясування наявності мобільності у будьякій частині.

2. Вона аналізує одні міграційні потоки в контексті інших потоків або одні місця призначення з урахуванням альтернативних місць призначення.

3. Вона висвітлює різноманітні взаємозв'язки між місцями міграційного обміну, зокрема потоки інформації, товарів, послуг, ідей, а також людей.

4. Вона сконцентрована на проведенні порівняння між місцями міграційного обміну, тобто звертає увагу на диспропорції та незбалансованість, які є джерелом енергії системи.

5. Вона фокусує увагу на взаємопов'язаності системи, в якій одна частина є чутливою до змін в іншій частині.

6. Вона руйнує погляд на міграцію як на звичайний динамічний процес, тобто як на послідовність подій, які трапляються з певним часом [16].

На початку 90-х років активно розвивалася теорія міжнародної міграційної системи завдяки М. Крітц, Л. Лім, Г. Злотнік, Д. Гурак, Д. Мессей, Ф. Кейсез.

Зокрема, дослідження «Міжнародні міграційні системи: глобальний підхід», яка була опублікована в 1992 р. під загальною редакцією М. Крітц, Л. Лім та Г. Злотнік, проявлено систематичним підходом до вивчення міжнародної міграції та окремих потоків населення між іншими типами країн на той час, досліджуючи їх вплив потоків на країни-донори та одержувачі міжнародних мігрантів в області економічних, політичних та соціальних відносин [17]. В цілому, аналізуючи наукову роботу років 80-х і 90-х, Хейн де Хаас робить висновок, що основне припущення теорії міграційних систем полягає в тому, що міграція змінює культурні, соціальні, економічні та інституційні умови як країн-донорів, так і в країн-одержувачів. Тобто розвиток, в якому відбувається весь процес міграції [11, с. 6]. Складовими міграційної системи є країни (або регіонів певних країн), в яких спостерігається відносно чисельний міграційний обмін, який характеризує наявність відповідних механізмів, що гарантують зв'язок потоку людей з активізацією потоку товарів, послуг, капіталу, ідей та інформації [11, с. 6–7].

Р. Дженнісен заявив, що формування відносин між країнами, що беруть участь декомунізованими в міграційній системі, характеризувалось не тільки міграційними потоками, але також історичними, культурними, колоніальними та технологічними факторами, а сама система працює декількома контекстами, зокрема політичному, економічному, соціальному та демографічному (див. рис. 1.2).

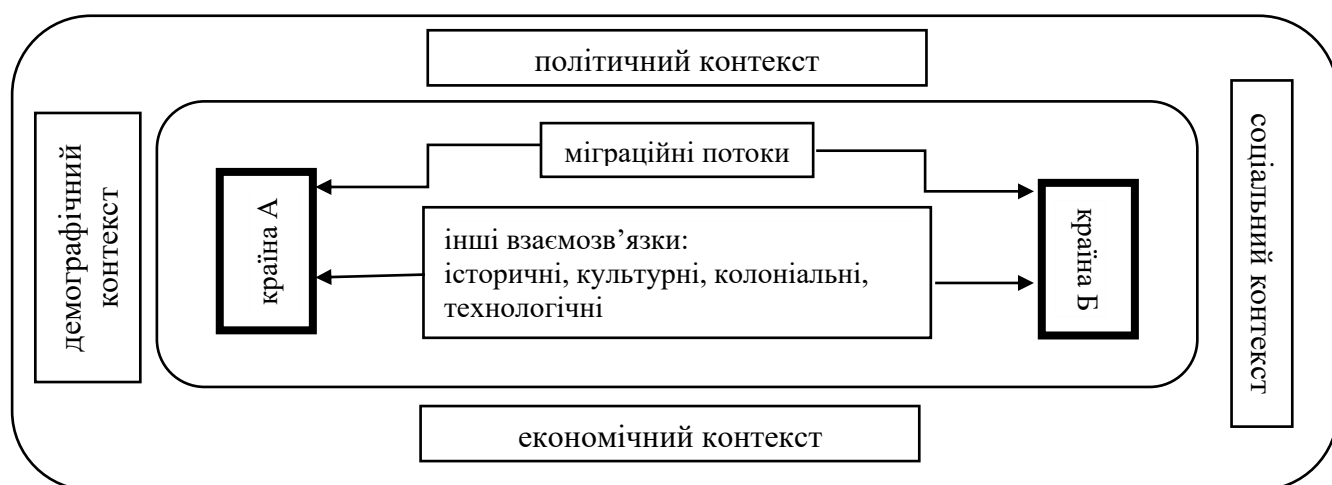

Рис. 1.2. Графічне зображення міграційної системи на макрорівні

Джерело: складено автором на основі [18]

Основне припущення теорії міграційних систем полягає в тому, що міграція змінює соціально-економічні, культурні та інституційні умови країн-походження та країн-призначення, тобто впливає на загальний простір (регіон), в якому відбувається міграційний процес [18, с. 415]. Стійкість міграційної системи залежить від причинно-наслідкових явищ, заснованих на трьох типів впливів: прямому, непрямому, зворотному (див. рис. 1.3).

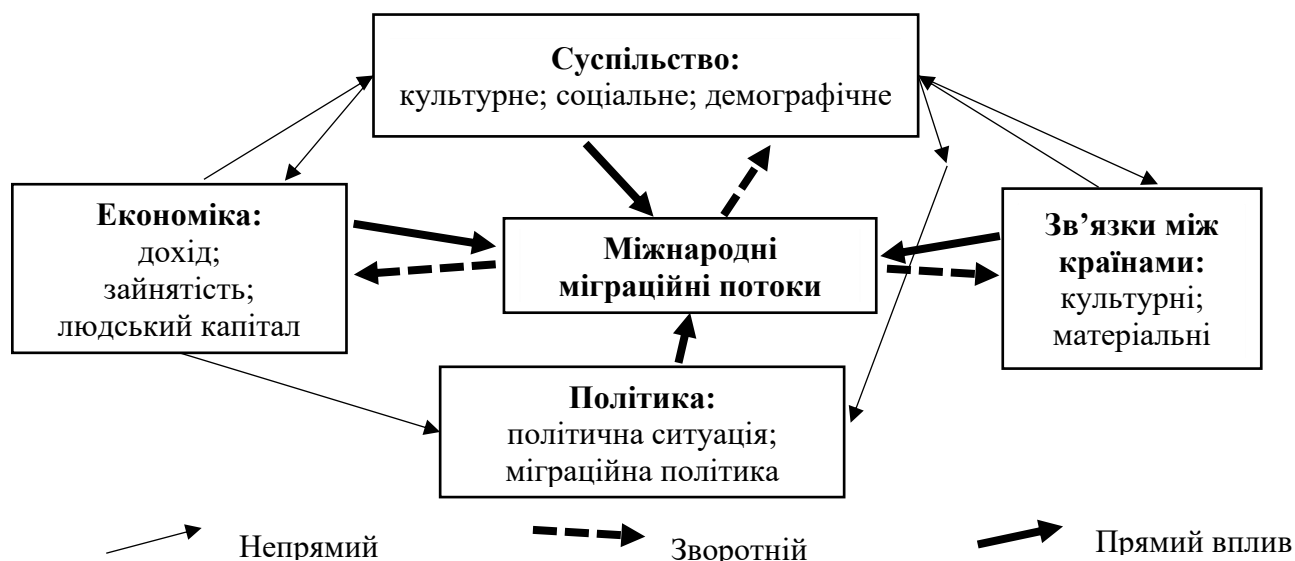

Рис. 1.3. Причинно-наслідкові зв'язки в міжнародній міграції

Джерело: складено автором на основі [18]

Теоретична основа, показана на рис. 3, розроблена автором як міждисциплінарна інтеграція транснаціонального, людського капіталу, соціального капіталу, неокласичної економічної теорії, теорії дуального ринку праці, нової економічної теорії міграції (NELM), теорії відносної депривації (зокрема, грошових трансфертів та людського капіталу), теорії світової системи, теорії мереж та інституціональної теорії [18].

Водночас О. Байквелл стверджує, що міграційна система складається з: (а) інтерактивних елементів, а саме потоками людей, ідей, товарів, послуг тощо; (б) інституціональної та стратегічної бази, а також індивідуальних учасників (мається на увазі політика, що спрямована на підтримку домогосподарств і на розвиток громадянського сектора, приватних підприємств тощо); (в) динамізм обміну, що

існує між учасниками системи; (г) середовища, в якому працює система [13, с. 13–14].

Вчені з Інституту міжнародної міграції Оксфордського університету впевнені, що недоліком теорії міграційних систем є вивчення цього явища, як встановленого і зумовленого факту, але наукова література не приділяє достатньої уваги вивченню факторів, що впливають на розвиток міграційних систем. Тобто трансформація нормальної міграції перетікає в міграційну систему [19, с. 10–11]. Серед основних питань при вивченні перших мігрантів, які фактично можуть почати роботу міграційної системи, звертаю увагу, що є їх сегментація за різними ознаками, зокрема типом міграції (трудові мігранти, політичні мігранти, кваліфіковані тощо), часовими відліками (наприклад, наявність певних міграційних хвиль), а також географічним розподілом міграційних потоків. Тим не менш, автори вважають, що існування стабільної ітерації, яка існує за будь-яких змінних умов, є важливим аспектом формування міграційних агентів (факторів) утворення міграційної системи, наприклад, аналізуючи міграцію українців до Великобританії, вони виявляють, що ця ітерація впливає на встановлення міцних відносин з країною походження, що сприяє різним соціально-економічним або політичним умовам, хоча це перший раз, коли ми можемо це зробити [19].

Таким чином, можемо виокремити деякі етапи в еволюції теоретичних підходів дослідників до поняття міграційної системи. Перший етап, який припадає на 70-ті роки, характеризується вивченням міграційної системи між селом та містом з використанням системного аналізу та основ теорії соціальних систем на мікрорівні, що було започатковано А. Мабогундже. Другий етап, що охоплює 80–90-ті роки, полягає у перенесенні основ міграційної системи для визначення зв'язків, які сприяють стійкості міжнародної міграційної системи, з використанням теорій глобальних систем та теорій мереж на макрорівні. Цей підхід розвивали такі дослідники, як Л. Лукасен, Л. Лім, М. Крітц, Р. Бетфорд, М. Бойд, Ф. Арнольд, Г. Злотнік, Дж. Фоусетт та інші. Третій етап, що почався у 2000-х роках, характеризується поглибленням міждисциплінарності у підходах до вивчення міжнародних міграційних систем та їх детермінант, а також намаганнями

окреслити межі системи і причини її виникнення, тобто перетворити міграційні потоки на міграційну систему. Цей підхід розробляли Р. Дженнісен, О. Бейквелл, Хейн де Хаас, А. Кубаль та інші.

Отже, еволюція теоретичних підходів до поняття міграційної системи демонструє поступове розширення масштабу та поглиблення міждисциплінарності досліджень. Спершу акцент був на мікрорівні, зосереджуючись на міграції між селом і містом. У наступні десятиліття увага змістилася на макрорівень, вивчаючи міжнародні зв'язки та мережі, що підтримують стійкість міграційних систем. Останнім часом дослідники прагнуть інтегрувати різні дисципліни для глибшого розуміння детермінантів міжнародних міграційних систем, перетворюючи міграційні потоки на цілісні системи.

1.2. Механізми розвитку міжнародних міграційних систем

На поточному етапі в контексті глобалізації переосмислюються міжнародна міграція, внутрішня міграція, мобільності та урбанізації населення. Природно, що з демографічних змінних найбільш проблематичною є міграція. На відміну від народження та смерті, що визначають тривалість життя людини, міграція може повторюватися багато разів. Її вимірювання повністю залежить від того, як вона визначається у часі та просторі.

Що стосується вивчення глобального міграційного процесу, то, незважаючи на всі проблеми зі збором міграційних даних, в останні роки був досягнутий значний прогрес. Компіляція глобальних баз даних про походження та призначення, розроблена в Університеті Сассекса, послужила основою для більш точного виміру глобальних переміщень міжнародного населення. Всесвітня база даних показує, що близько 3% населення світу не проживає на території свого народження і що дана частка населення не зазнала істотних змін із кінця ХХ ст. [25].

У міру розвитку і змін системи внутрішньої та міжнародної міграції змінюється також характер відносин між ними. Інші форми короткострокової мобільності виникають в основному з культурою та економікою міста. Ідея про те, що більшість людей не рухається і прив'язані до конкретного місця, може здатись спокусливим, але це неправда. Мобільність – це риса, органічно притаманна всім групам населення, якщо не буде прийнято певну політику чи інші фактори, що обмежують або контролюють цю мобільність. Але деякі люди пересуваються частіше ніж інші, і це тісно пов'язане з рівнем розвитку кожної країни. Рівень розвитку, в свою чергу, пов'язаний з розподілом населення кожної країни. Незважаючи на всі труднощі вимірювання внутрішнього руху, було досягнуто значного прогресу у створенні аналітичних моделей, що дозволяють проводити порівняння моделей у просторі. Зростаюча складність міграційних досліджень також частково пов'язана з тим, що інформації про міграцію та еміграцію стало більше, ніж будь-коли раніше.

Таким чином, число міжнародних мігрантів міжнародного масштабу збільшилася за останні 50 років і в даний час досягло понад 271 млн осіб (див. табл. 1.2.) [23].

Таблиця 1.2

Основні показники міжнародної міграції у регіональному розрізі, 2000 та 2020 рр

Регіон світу	Чисельність міжнародних мігрантів, тис. осіб		Середній вік мігрантів, роки
	2000	2020	
Європа	56,858.8	82,304.5	42,7
Азія	49,394.3	83,559.2	35,6
Африка	15,051.7	26,529.3	30,9
Південна Америка	6,570.7	11,673.3	33,8
Північна Америка	40,351.7	58,647.8	43,5
Океанія	5,361.2	8,927.9	42,7
Розвинуті країни	103,962.0	152,069.3	42,9
Країни, що розвиваються	69,626.5	119,572.8	34,5
Увесь світ	173,588.5	271,642.1	39,0

Джерело: складено автором на основі [23]

Із табл. 1.2. видно, що в 2020 р. загальна чисельність осіб, які мешкали в країнах за межами країни свого народження, становила близько 272 млн (у т. ч. 152 млн у розвинених країнах та 119 млн – у країнах, що розвиваються). Дані показники на 99 млн вищі, ніж у 2000 р., коли міграція дорівнювала 173,5 млн. Хоча частка міжнародних мігрантів у міжнародному вимірі також підвищилася за даний період на 0,7% (з 2,8% до 3,5%), зрозуміло, що більшість населення продовжує проживати в країнах, де вони народилися. Міжнародне міграційне населення в глобальному вимірі збільшилося на 98,054 млн осіб, проте залишилося відносно стабільним як частка населення світу.

У 2020 році більше половини всіх міжнародних мігрантів (141 млн осіб) проживали в Європі та Північній Америці. Міграція була важливим фактором зміни чисельності населення в багатьох країнах: між регіонами міграція є суттєвим фактором зміни чисельності населення в багатьох африканських країнах, таких як Екваторіальна Гвінея [24].

Більшість міжнародних мігрантів, народжених в Африці, Азії та Європі, жили у своїх місцях народження, тоді як більшість мігрантів із Латинської Америки і Карибського басейну та з Північної Америки жили за межами своїх місць народження. Кількість внутрішньорегіональних мігрантів та жителів Океанії, які проживають за межами регіону, не змінилася у 2020 році [24].

Трудова міграція зробили значний внесок у демографічні зміни, особливо в державах Ради співробітництва країн Затоки (ССЗ). За винятком Оману та Саудівської Аравії, мігранти склали більшу частину населення країн ССЗ. Сирійська Арабська Республіка та Туреччина були країнами походження та приймаючими країнами найбільшої кількості біженців у світі – відповідно, 6,7 млн та 3,7 млн осіб, це приклад того, що переміщення залишалося важливою характеристикою у деяких регіонах [24].

У 2018 р. Канада стала країною, яка розселила у себе найбільшу кількість біженців – більше, ніж Сполучені Штати. На Філіппінах у 2018 р. відбулася найбільша кількість нових переміщень унаслідок стихійних лих (3,8 млн осіб). До середини 2019 р. батьківщину залишили близько 4 млн венесуельців. У 2018 р.

Боліваріанська Республіка Венесуела стала найбільшою країною походження прохачів притулку (понад 340 тис осіб) [24].

В Україні ж міграційні процеси мають давню та багату історію, а формування і розвиток міграційної політики має загальні та специфічні риси. З одного боку, відбувається інституціалізація суб'єктів, задіяних у протіканні та розвитку міграційних процесів, у допомозі задоволенню потреб мігрантів у різних послугах (адміністративноюридичних, соціально-психологічних, трудових, освітніх, фінансово-економічних та ін.). З іншого боку, дають про себе знати інститути-регулятори. Від повноти та якості останніх залежать доцільність і ефективність прийняття рішень у сфері міграції, причому в межах конкретної територіальної громади, сім'ї тощо. В обох випадках постають питання вибору оптимального виду, способу та форми переміщення особи, легкості процедур, пов'язаних з оформленням дозвільних документів, реалізації прав і свобод українських трудових мігрантів, підтримки стандартів якості життя та праці за кордоном, комунікації з близькими та рідними на батьківщині, надходження допомоги (міграційного капіталу), шляхів повернення на батьківщину на випадок непередбачених обставин тощо [22].

Згідно з даними Національного банку України, темпи виїзду продуктивного населення з країни показують значне зростання сум переказів від заробітчанин в Україну. До прикладу, сума приватних грошових переказів, здійснених протягом 2018 р., становила 10,888 млрд дол., що на 17,5% більше, ніж 2017 р., і становила 8,5% відповідно до ВВП. Показники обсягів приватних грошових переказів, надісланих до України з інших країн у 2018 р. (див. рис. 1.4)

Як видно з рисунку, найбільшу частину коштів було перераховано з Польщі (3,626 млрд дол.), із Росії було переказано 948 млн дол., зі США – 870 млн дол., із Чехії – 846 млн дол. та з Італії – 492 млн дол.

У майбутньому на міграційні тенденції у світі впливатимуть такі чинники. До перших відносяться довгострокові чинники, пов'язані з конфліктами, економічними дисбалансами, зокрема соціально-економічним розвитком та демографічним дисбалансом. До других можна віднести наслідки пандемії

коронавірусу COVID-19, які стикаються з міграцією, зокрема дані чинники отримають значне поширення в наступні роки. Визначені причини продовжуватимуть підвищувати глобальний потенціал міжнародних міграційних процесів. Відповідно, конфлікти у подальшому відіграватимуть також значну роль і підвищуватимуть частку переміщення населення з-поміж міграційних потоків [28].

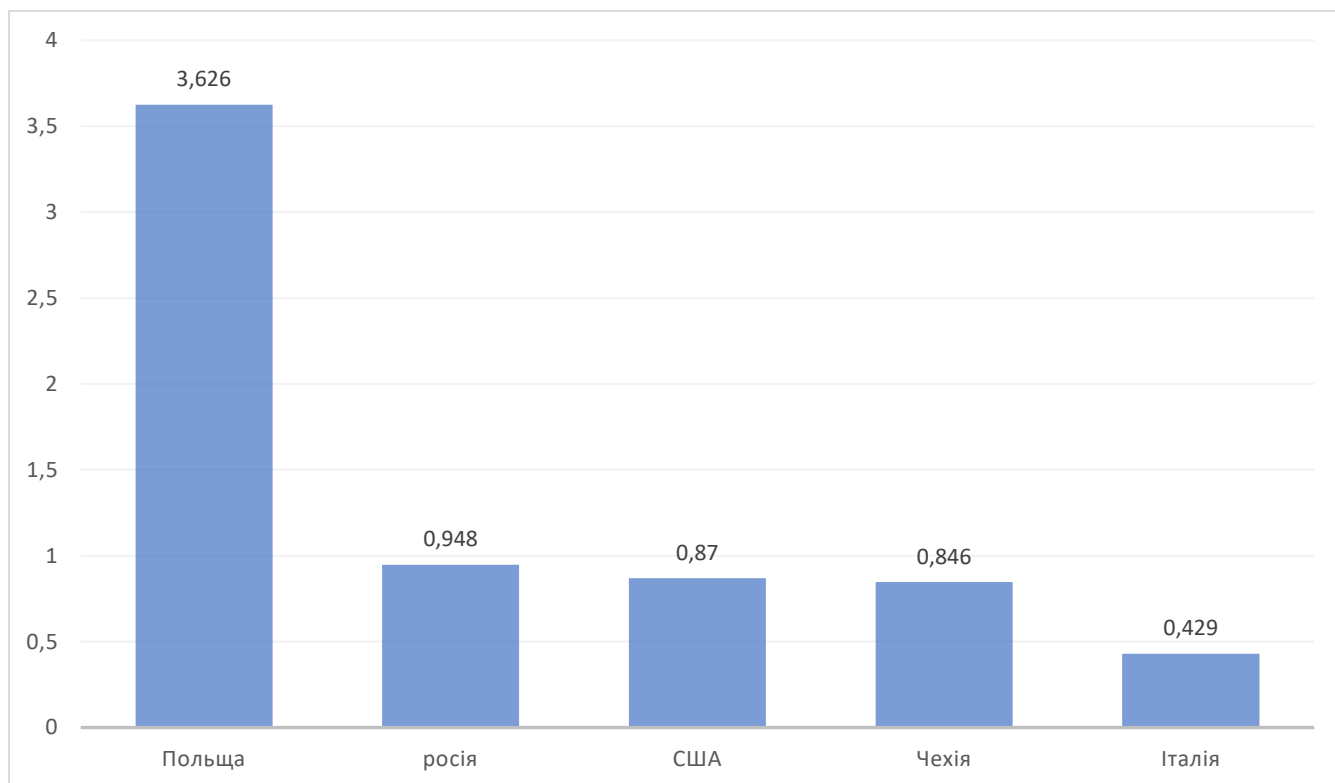

Рис. 1.4. Показники обсягів приватних грошових переказів в Україну з інших країн, 2021 р. (у млрд. дол. США)

Джерело: складено автором на основі [27]

Так, пандемія коронавірусу COVID-19 та війна в Україні особливо негативно торкнулася мігрантів та вразливих груп населення. Окрім небезпеки втрат людських життів, мігранти занадто часто змушені зіштовхуватися з небезпекою для здоров'я. Вони повинні боротися з обмеженнями в пересуванні та втратою можливостей для отримання прибутку. Перекази коштів, які здійснюють мігранти, зменшилися в обсягах на 14% у 2020 р., знижуючи для сімей мігрантів покриття їхніх збитків. Міжнародний прибуток від робочої сили знизився більше ніж на 10%, будучи тотожним втраті більше ніж 240 млн робочих місць. У

більшості країн та регіонів, у яких спостерігалися високі темпи міграції, пандемія COVID-19 ще сильніше підсилила політичну та економічну нестабільність, зокрема перетворила наявні труднощі на серйозні гуманітарні кризи. Ця тенденція, скоріше за все, триватиме і надалі, що, своєю чергою, передбачатиме зростання міграційного тиску. Також тиск може посилитися нерівними можливостями доступу до вакцин проти коронавірусу у світових регіонах та нерівними шляхами до економічного відновлення. Пандемія не зможе припинити міграційні процеси. Навпаки, вона може ще більше погіршити міжнародний економічний дисбаланс та підвищити тиск на осіб, які залучені до міграційних процесів у пошуках гідного життя або ж кращого майбутнього [28].

Таким чином, можна узагальнити, що міграція значно пов'язана з основними глобальними економічними, соціальними, політичними та технологічними змінами, на які здійснює вплив широкий спектр важливих питань політики. Масштабні потоки міжнародної трудової міграції зазвичай відбуваються між країнами, що розвиваються (експортерами трудових ресурсів), і розвиненими країнами. У сучасних умовах міжнародною міграцією охоплюються, по суті, всі держави світу, котрі певною мірою є залученими до міжнародних міграційних процесів. Міжнародна міграція на даному етапі відноситься до одного з важливих чинників впливу на процеси розподілу населення у міжнародному вимірі, адже в розвинених країнах міграція належить до основного способу підвищення чисельності населення. Водночас у країнах, що розвиваються, міграція забезпечує зниження темпів приросту населення та зменшення загрози перенаселення.

1.3. Комплекс показників та методики дослідження міжнародних міграційних систем

Масштаби міжнародної міграції економічно активного населення, актуальна необхідність захисту внутрішнього (регіонального) ринку праці та

зручність від залучення іноземних кваліфікованих фахівців є факторами, що регулюють міграційний потік.

Передумовою для визначення напрямку регулювання міжнародної міграції кваліфікованих осіб в умовах глобалізації є вивчення міграційних потоків і оцінка настроїв мігруючого населення в країні або регіоні. Для цього необхідно враховувати обсяг і напрямок зовнішньої міграції населення, рівень безробіття, демографічну ситуацію, кількість дозволів на роботу отриманих іноземними мігрантами, грошові перекази мігрантів тд.

Кількісні та якісні методи використовуються при вивченні міграційних процесів. Кількісні методи дозволяють виявити закономірності розвитку явищ і визначити загальні риси, в той час як якісні методи дозволяють дають структурні описи і пояснюють динаміку процесів [29].

Якісний метод дозволяє провести структурну ідентифікацію міграційного потоку, кількісний – виявити закономірності виникнення явищ і пояснити динаміку процесу. Кількісний метод вивчення динаміки міграційних змін полягає в обробці статистики і заснований на розрахунку таких детермінованих показників, як масштаб і коефіцієнт прибуття, а також виліт, міграційний баланс, загальна міграція, коефіцієнт загального міграційного обороту та ефективність міграції.

1. Шкала прибуття - це кількість мігрантів, які прибувають до країни з-за кордону протягом певного періоду часу.

2. Шкала виїзду - це кількість мігрантів, які покинули країну протягом певного періоду часу.

3. Коефіцієнт прибуття - характеризує інтенсивність міграційного припливу населення; він показує вплив міграційних приток на формування населення територій; є своєрідною мірою привабливості території як місця проживання для населення інших територій, розраховується в проміле або на 10 тис. осіб.

$$КП = МП / ЧН_c,$$

де $КП$ – коефіцієнт прибуття; $МП$ – масштаби прибуття; $ЧН_c$ – середньорічна чисельність населення країни/регіону, осіб.

4. Коефіцієнт вибуття – характеризує інтенсивність міграційного відтоку населення, і показує вплив міграційного відтоку на формування населення території; у той же час цей показник показує рівень непривабливості території у якості місця проживання, розрахований в проміле або на 10 тис. осіб.

$$KB = MB / ЧН_c,$$

де KB – коефіцієнт вибуття; MB – масштаби вибуття; $ЧН_c$ – середньорічна чисельність населення країни/регіону, осіб.

5. Сальдо міграції (чиста міграція, міграційний приріст) (C_m) – різниця між числом осіб, які прибули в країну і вибули з неї за певний період часу:

$$C_m = МП - MB,$$

де $МП$ – масштаби прибуття; MB – масштаби вибуття.

6. Валова міграція (сукупна міграція) (B_m) – сумарне число осіб, які прибули в країну і вибули з неї за певний період часу:

$$B_m = МП + MB,$$

де $МП$ – масштаби прибуття; MB – масштаби вибуття.

7. Коефіцієнт міграційного обороту – відношення валової міграції до загальної чисельності населення країни:

$$КМО = (МП + MB) / ЧН_c,$$

де $КМО$ – коефіцієнт міграційного обороту; $МП$ – масштаби прибуття; MB – масштаби вибуття.

8. Результативність міграції - це відношення кількості людей , що вибули к певної території, до числа осіб, що прибули. Цей індикатор показує, скільки відсівів за прибуття, тобто скільки разів потік відсіву перевищує потік прибуття. Це важлива характеристика міграції і вказує на ступінь інтеграції імігрантів в країну . Чим вище вказаний коефіцієнт, тим вище відсоток мігрантів, які не пристосувалися до нових умов життя і зайнятості

$$PM = MB / МП,$$

де PM – результативність міграції; $МП$ – масштаби прибуття; MB – масштаби вибуття.

Числові характеристики міграції використовуються як в абсолютному, так і у відносному виразі у розрахунку на 1000 осіб відповідної території чи соціально-демографічної групи населення.

Вивчення міграційних тенденцій серед населення є більш складним завданням, ніж оцінка кількості людей, які вирішили емігрувати. З іншого боку для розробки національної політики з контролю за потоком імігрантів необхідно точно визначити настрої імігрантів і оцінити масштаби потенційної міграції щоб запобігти відтоку кваліфікованих осіб.

В даний час всі існуючі підходи до вимірювання тенденції міграції населення в конкретний регіон використовують дані вибіркового соціологічного дослідження. Недоліком використання даних соціологічних досліджень є висока складність збору інформації та швидка втрата її актуальності. Результати соціологічних досліджень можуть бути використані як у чистому вигляді, так і при подальшій професійній обробці. Наприклад, експерти Центру східних досліджень використовують метод Дельфі для оцінки обсягу міграції між країнами ЄС. Дослідники проаналізували результати анонімних опитувань експертів з різних експертних груп (державних службовців, науковців, представників державних органів та міжнародних організацій) з країн Вишеградської четвірки та країн Східного партнерства [30]. Американський інститут громадської думки GALLUP визначає показники потенційної чистої міграції. Це декомунізує різницю між кількістю дорослих, які погодилися іммігрувати в країну, у якій їм надається позитивна можливість, і кількістю людей, які погодилися емігрувати, в порівнянні із загальною чисельністю дорослого населення [31].

Важливим завданням математичного моделювання міграційних процесів, на основі офіційної статистики є вибір і облік факторів, що впливають на обсяг міграційних потоків. Основна математична модель оцінки тенденції переміщення населення і оцінки його обсягу заснована на положеннях гравітаційного закону просторової взаємодії, відповідно до якого «демографічна» сила тяжіння між регіонами обернено пропорційно відстані між ними. Дж. Ціпф запропонував так

звану гравітаційну модель для прогнозування обсягів міграції між територіями, що мала вигляд [32]:

$$M_{ij} = GP_i \cdot P_j R_{ij}^2,$$

де M_{ij} – масштаби міграції між містами i та j ; P_i, P_j – чисельність населення в містах i та j відповідно; R_{ij}^2 – відстань між містами i та j ; G – статистично розрахована постійна «гравітації».

Згідно з наведеною вище моделлю потік руху між територіями прямо пропорційний населенню в регіонах вибуття та прибуття і обернено пропорційний квадрату відстані між ними. Недоліками цієї моделі є припущення про симетрію міграційних потоків між регіонами, які насправді не відповідають дійсності, і ігнорування факторів соціально-економічного розвитку регіону, що впливають на рішення людини про міграцію.

Альтернативою гравітаційній моделі є модель проміжних можливостей Стоуфера [33]. Соціологи вважали, що кількість людей, які подорожують на певну відстань, обернено пропорційна кількості і прямо пропорційна кількості шансів, що вони будуть відкриті для міграції. До перешкод Стоуфер відносив усі обставини, що перешкоджають міграційному процесу (витрати на відрядження, відсутність інформації, негативне ставлення місцевого населення до приїжджих, політичні та правові обмеження тощо). Тобто він вважав, що відстань і чисельність населення двох територій не є головними факторами, що визначають декомунізацію між ними. Перевага цієї теорії полягає в тому, що вона враховує кілька факторів, що впливають на ймовірність міграції.

Теорія, яка дозволяє нам враховувати багатофакторний характер соціально-економічних процесів, що впливають на індивідуальні рішення, що стосуються декомунізації, була запропонована Лі у 1966 році і мала назву теорії «притягання-виштовхування» (Push-Pull theory) [34]. Згідно з якою на обсяг еміграції одночасно впливають відстань між регіонами, фактори регіонів вибуття та прибуття, а також індивідуальні характеристики мігрантів (рис. 1.5). Фактор «поштовху» впливає на потенційних мігрантів в країнах вибуття, відповідно фактори «притягання» впливає на країни прибуття мігрантів. Окрім, теорія враховує наявність перешкод,

що впливають на процес негайного переміщення персоналу, таких як відстань, вартість переїзду тощо.

Рис. 1.5. Узагальнена схема моделі «притягання-виштовхування»

Джерело: [35]

Оцінка та прогноз обсягів зовнішньої міграції дає можливість прийняти рішення про необхідність і засоби регулювання міграційних потоків. Регулювання процесів зовнішньої міграції може здійснюватися за допомогою державного впливу і ринкових механізмів. Особливу увагу слід приділяти неурядовим організаціям, особливо державним установам, профспілкам, кредитним спілкам і благодійним організаціям, які в останні роки активно брали участь у вирішенні проблем, пов'язаних з міжнародною міграцією [36]. Ринкове регулювання кадрових змін здійснюється шляхом формування попиту та пропозиції на робочу силу з відповідним рівнем професійної кваліфікації та певним рівнем оплати праці. Водночас інтереси роботодавців, зацікавлених у скороченні витрат на фонд заробітної плати та соціальне забезпечення працівників, стоять на першому місці. Необхідність державного регулювання виникає через нездатність ринку праці самостійно контролювати масштаби міграції мігрантів, особливо низько кваліфікованих робітників, і захищати інтереси тих, хто працює за кордоном. Функції між державного розподілу робочої сили виконуються адміністративними органами декомунізації, а певні аспекти міграційного процесу також вивчаються та регулюються спеціально створеними міжнародними організаціями, такими як

Міжнародна організація праці, Міжнародна організація з міграції, Всесвітня організація охорони здоров'я та ЮНЕСКО.

Серед українських науковців, які займаються проблемою міжнародної міграції, слід зазначити Н. Ваврищук і Р. Стаканова. У своїй дисертації Н. Ваврищук методологія заснована на неокласичній теорії міжнародної міграції та теорії міграційних мереж з використанням моделі, запропонованої дослідниками П. Педерсон, М. Плиткова і Н. Сміт. Слід зазначити, що в модель створена авторами використовує метод панельних даних з фіксованими ефектами для дослідження рівня граничного впливу факторів міграційних на імміграційні потоки в країні ЄС, в якому були встановлені дві специфікації моделі. У дослідженні розраховується граничний вплив ВВП на відношення числа трудящих-імігрантів до населення країни-одержувача і граничний вплив ВВП на рівень відношення загального числа імігрантів до населення країни-одержувача. За результатами дослідження автори дійшли висновку, що якщо ВВП у країні-одержувача збільшиться на 1%, рівень імміграції збільшиться з 1,22 до 1,62%, а загальний рівень імміграції збільшиться з 0,6 до 0,76%. Таким чином, країни з вищим рівнем доходом на душу населення є більш привабливими для імігрантів [37].

Методологія, яку використовує Р. Стаканов у своїй статті також зводиться до кореляційного аналізу, за допомогою якого виконується розрахунок впливу факторів на зміну ВВП країни-експортера робочої сили, серед яких обсяг грошових переказів мігрантів, скорочення державних витрат на працю мігрантів за кордоном, частку трудових мігрантів і т.д. Позитивний вплив міграції автор називає отримання грошових переказів та мультиплікаційним ефектом, який вони приносять, скороченням бідності і просуванням освіти [38].

У той же час аналіз міжнародної міграції з різних країн показує, що існує більш широкий набір міграційних факторів. Тому ми вважаємо за необхідне продовжити дослідження в цьому напрямку. З метою поглибленого аналізу процесу міжнародної міграції та розробки ефективних заходів для реалізації ефективної міграційної політики, ми звернулися до виявлення чинників впливу на зовнішню міграцію в масштабах країни. З метою дослідження кожного з факторів,

ми використали вивчення емпіричних моделей за допомогою економетричного моделювання. Це на наш погляд, вважається найбільш підходящим саме для вивчення макроекономічних факторів, що впливають на міграцію.

Слід зазначити, що економетричне моделювання дозволяє аналізувати часові ряди та панельні дані. Використання часових рядів зручно тоді, коли кількість спостережень для одного об'єкту більше, ніж 25–30. Прикладом для нашого дослідження може служити визначення впливу різних макроекономічних факторів на кількість мігрантів. Потім, панельні дані використовуються коли кількість спостережень для одного об'єкту невелика, але кількість об'єктів відмінна від одиниці. Зверніть увагу, що панельні дані - це дані про спостереження за кожним об'єктом протягом певного періоду часу. Спостереження проводиться багаторазово заздалегідь визначеним інтервалам, наприклад щомісяця, щокварталу, щорічно і т.д. Панельні дані складаються з властивостей, об'єктів і часу для яких оцінюються параметри регресійної залежності.

Слід також зазначити, що економетричне моделювання з використанням регресійного аналізу дозволяє визначити тільки математичну залежність змінних, а оцінка складних причинно-наслідкових зв'язків економічних об'єктів вимагає раціональної ідентифікації з використанням системи економетричних рівнянь і досвідченої інтерпретації економічних процесів дослідниками.

Згодом, запропонована Шиманською К.В. система детермінант формування міграційних мотивів надал можливість формалізувати та побудувати базову модель міграційної привабливості країни, яка може бути застосована до порівняльного аналізу. В найбільш збірному вигляді ця модель має набір синтетичних показників, зібраних групою детермінантів (формула 2):

$$I_{\text{migr}} = \gamma_1 D_E + \gamma_2 D_S + \gamma_3 D_P + \gamma_4 D_L + \gamma_5 D_N,$$

де D_E , D_S , D_P , D_L , D_N – показники міграційної привабливості за групами економічних, соціо-демографічних, політико-безпекових, мовно-культурних та еколого-природничих детермінантів, відповідно; γ – ваговий коефіцієнт групи детермінантів.

Апробація розробленої економіко-математичної моделі міграційної привабливості в межах даного дослідження передбачає: вибір періоду дослідження 2011–2017 рр.; регіональні обмеження апробації моделі (розроблена модель була протестована з використанням офіційних статистичних даних та вибірок міжнародних даних з України, інших країн Східного партнерства ЄС та ЄС); розрахунок вагових коефіцієнтів (на основі агрегації індивідуальних оцінок експертів щодо важливості детермінантів) та розрахунок показників моделі; перевірку адекватності сформованої моделі (на основі використання чисельного експерименту кореляційного методу аналізу щодо впливу рівня міграційної привабливості України за досліджуваний період на показник еміграції населення).

Для перевірки моделі розраховані показники привабливості міграції України у 2011–2017 рр., який у таблиці 1.3 зазначено за групами детермінант.

В результаті отриманий інтегральний показник, який використовується для побудови регресійної моделі впливу на показник кількості звернень громадян України за наданням притулку в країнах ЄС за такий самий період. Коефіцієнт множинної кореляції $R=0,857$, коефіцієнт детермінації $R^2=0,734449$ і коефіцієнт нормалізації $R^2 = 0,678304$ є показниками міграційної привабливості України до числа осіб, які шукають притулку з України за період проведення дослідження. З метою порівняльного аналізу розраховуються показники міграційної привабливості за аналогічний період для країн ЄС і країн Східного партнерства (в складі останньому враховано і показники України), що дозволяє порівняти рівень міграційної привабливості обраних країн [29].

Таблиця 1.3

Показники міграційної привабливості України в 2011–2017 рр.

Показник/роки	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Е (економічні)	0,5085	0,5065	0,5114	0,5446	0,5279	0,5308	0,5120
S (соціальні)	0,6374	0,6119	0,6125	0,6038	0,5855	0,6314	0,6680
Р (політико-безпекові)	0,4490	0,4820	0,4726	0,3991	0,3838	0,3678	0,3819
L (мовно-культурні)	0,7749	0,6470	0,6879	0,7026	0,7026	0,7026	0,7414
N (еколого-природничі)	0,6437	0,6121	0,6180	0,6169	0,6196	0,6181	0,6510

Продовження табл. 1.3

Міграційна привабливість (інтегральний показник)	0,5468	0,5388	0,5419	0,5368	0,5236	0,5285	0,5354
--	--------	--------	--------	--------	--------	--------	--------

Джерело: складено автором на основі [29]

Результати цього дослідження демонструють доцільність застосування даної моделі в методі вивчення привабливості міграції державними органами, її використання міжнародними, регіональними, а також неурядовими громадськими організаціями з метою рейтингування країн світу за рівнем міграційної привабливості та в контексті формування у них факторів «притягування-виштовхування» при проведенні аналітичних за рівнем привабливості міграції визначають вектор міграційних потоків. Це дозволяє сперечатися.

РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ РОЗВИТКУ АЗІЙСЬКО-ТИХООКЕАНСЬКОЇ МІГРАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ

2.1. Ключові тенденції та виклики розвитку Азійсько-Тихоокеанської міграційної системи

Азійсько-Тихоокеанський регіон, звідки походять понад 83 мільйони міжнародних мігрантів і куди прямують 42 мільйони, є важливим регіоном для вивчення глобальних міграційних тенденцій. У цьому дослідженні висвітлено становище мігрантів у регіоні в усій його складності, проаналізовано міграційні тенденції та основні типи міграції - основні коридори трудової міграції в регіоні та за його межами, потоки зворотної міграції, міжнародні та внутрішні переміщення, нелегальна міграція. Розглянуто та обговорено поточні виклики, з якими стикаються мігранти та переміщені особи (від торгівлі людьми та небезпеки незаконного ввезення мігрантів до ризиків у сфері охорони здоров'я, соціальних та економічних ризиків), а також наведено вказівки щодо покращення політичного реагування на ці виклики. Зрештою, у роботі проаналізовано, як грошові перекази переплітаються із соціальним та економічним розвитком Азійсько-Тихоокеанського регіону.

Хоча збір і доступність даних про міграцію в Азійсько-Тихоокеанському регіоні все ще мають багато обмежень, наявна інформація дозволяє нам дослідити багато важливих аспектів питань, що лежать в основі цього дослідження.

Нижче наведено основні тенденції:

1. Станом на середину 2023 року 83 мільйони людей з Азійсько-Тихоокеанського регіону проживали за межами країн свого народження, тобто майже 30 відсотків від загальної кількості міжнародних мігрантів у світі.

2. Південна Азія та Південно-Східна Азія були основними субрегіонами походження емігрантів з регіону.

3. Чоловіче і жіноче населення іммігрантів у регіоні було приблизно збалансованим, на рівні 50 і 49% відповідно. На рівні країни, в Непалі, жінки становили 70% від загальної кількості іммігрантів у країні. Ця тенденція була схожою в Китаї та Сінгапурі.

4. Міжнародні мігранти переважно перебувають у працездатному віці: у 2020 році 73% (або майже 31 мільйон) були у віці від 20 до 64 років. Однак Ісламська Республіка Іран продемонструвала найбільшу кількість дітей мігрантів. У країні проживало 1,2 мільйона дітей мігрантів, тобто 46% від загальної кількості мігрантів у країні.

5. У 2023 році жінки становили майже 44% емігрантів з Азії та Тихоокеанського регіону. Однак у деяких країнах, зокрема в Таїланді (61%), Малайзії (57%) та Лаоській Народно-Демократичній Республіці (56%), жіноча міграція була значно вищою.

6. Регіон прийняв 42,6 мільйона іммігрантів з усього світу, що становить 15% від загальної кількості міжнародних мігрантів у світі.

7. Південно-Східна Азія прийняла найбільшу кількість іммігрантів, за нею йдуть Тихоокеанський регіон і Східна Азія.

8. Основна частина міграції була внутрішньорегіональною. Майже 39 мільйонів емігрантів з країн Азійсько-Тихоокеанського регіону переїхали до інших країн регіону (42% всіх емігрантів з регіону), тоді як 82% населення, народженого за кордоном, походило з країн регіону.

Останні дані Департаменту з економічних і соціальних питань Організації Об'єднаних Націй про міжнародну міграцію, що містять оцінки до середини 2020 року, були проаналізовані та представлені у Звіті Міжнародної організації з міграції «Міграційні дані в Азійсько-Тихоокеанському регіоні за 2020 рік» [39]. Хоча масштаби впливу пандемії COVID-19 на регіональну демографію не повністю відображені в цій версії, дані показують, що міжнародна міграція є важливим елементом динаміки населення в Азійсько-Тихоокеанському регіоні. До середини 2020 року загальна кількість емігрантів з Азійсько-Тихоокеанського регіону, що характеризувалася значною часткою внутрішньорегіональної міграції, майже

вдвічі перевищила кількість іммігрантів (див. рис. 2.1). За оцінками, 83 мільйони людей з регіону проживали за межами країн свого народження, причому основними субрегіонами походження були Південна Азія та Південно-Східна Азія.

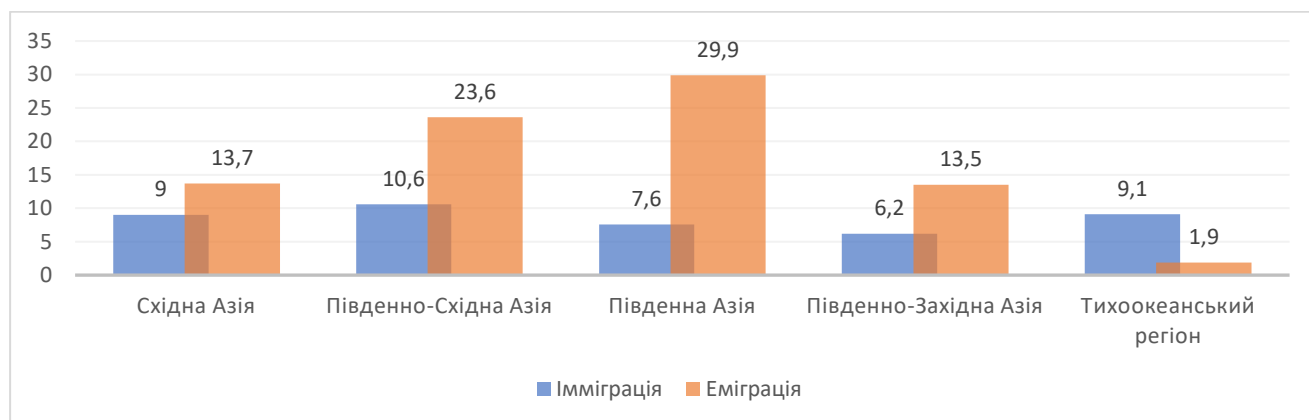

Рис. 2.1. Загальна кількість мігрантів до та з Азії та Тихоокеанського регіону за субрегіонами станом на середину 2020 року (млн)

Джерело: складено автором на основі [39]

Загалом емігранти з цього регіону становлять 30% від загальної кількості міжнародних мігрантів у світі. Крім того, 42,6 мільйона мігрантів з усього світу були прийняті в регіоні, що становить 15% від загальної кількості міжнародних мігрантів у світі. У регіоні Південно-Східна Азія, Тихоокеанський регіон і Східна Азія були основними субрегіонами призначення міжнародних мігрантів. Помітною особливістю міграційного ландшафту в Азійсько-Тихоокеанському регіоні є масштаби внутрішньорегіональної міграції, оскільки 42% (34,9 мільйона) емігрантів з цього регіону переїхали в іншу країну Азійсько-Тихоокеанського регіону.

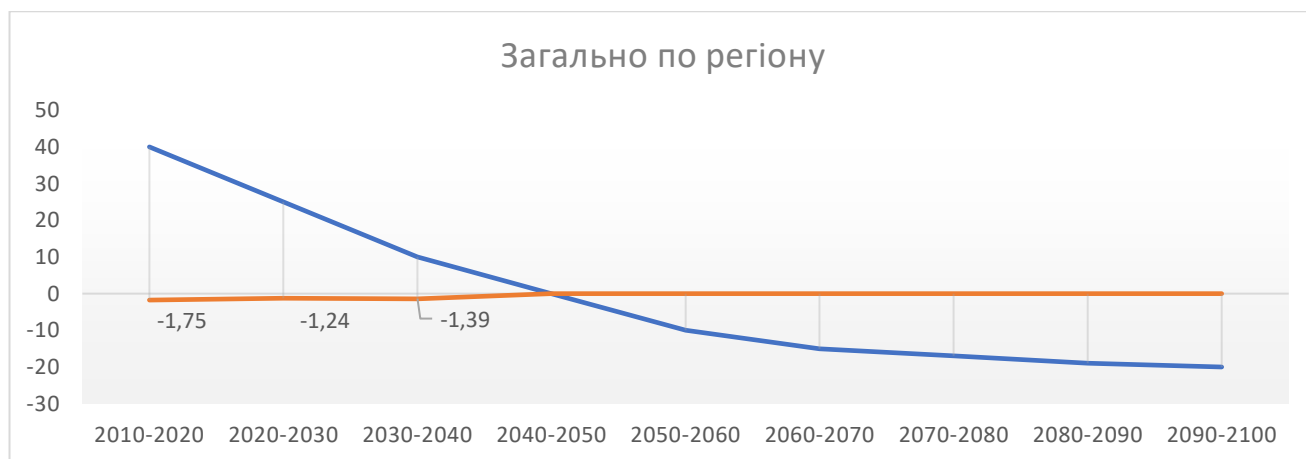
Останній раунд оцінок і прогнозів світового населення, опублікований Департаментом з економічних і соціальних питань Організації Об'єднаних Націй про міжнародну міграцію [40], свідчить про те, що населення світу може зрости до 8,5 мільярда осіб у 2030 році, далі збільшитися до 9,7 мільярда осіб у 2050 році і досягти піку приблизно в 10,4 мільярда осіб у 2080-х роках. До кінця 2022 року прогнозована загальна чисельність населення в Азійсько-Тихоокеанському регіоні становитиме 4,4 мільярда осіб, що складає близько половини населення світу.

За прогнозами, загальна кількість населення в цьому регіоні продовжуватиме зростати, хоча і з меншими темпами, до 2052 року (рис. 2.2). Тобто, з щорічного приросту населення у 23,6 мільйона у 2022 році до лише 2,1 мільйона у 2050 році, загальна кількість населення досягне 4,8 мільярда осіб. Однак у другій половині століття регіон може зіткнутися зі скороченням чисельності населення, в результаті чого до 2100 року населення регіону зменшиться до 4,2 мільярда осіб, що приблизно на 14% менше, ніж у 2050-х роках, коли воно досягло свого піку. Чотири з 10 країн світу, які найбільше постраждають від скорочення населення до 2050 року, знаходяться в регіоні, а саме: Китай, Японія, Республіка Корея і Таїланд, і чотири з 10 країн з найбільшим приростом населення також знаходяться в регіоні, а саме: Індія, Пакистан, Філіппіни і Бангладеш [41].

Прогноз зміни чисельності населення визначається двома основними факторами: природним приростом і чистою міграцією [42].

Пандемія COVID-19, безсумнівно, вплинула на всі чотири компоненти демографічних змін; однак Департамент з економічних і соціальних питань Організації Об'єднаних Націй про міжнародну міграцію чітко зазначив, що масштаби впливу пандемії на міжнародну міграцію важко визначити через обмеженість даних [43].

Незважаючи на невизначеність, останні прогнози відображають певний деструктивний вплив на міжнародну міграцію, справжній і повний масштаб якого може бути підтверджений, коли з'явиться більше даних.

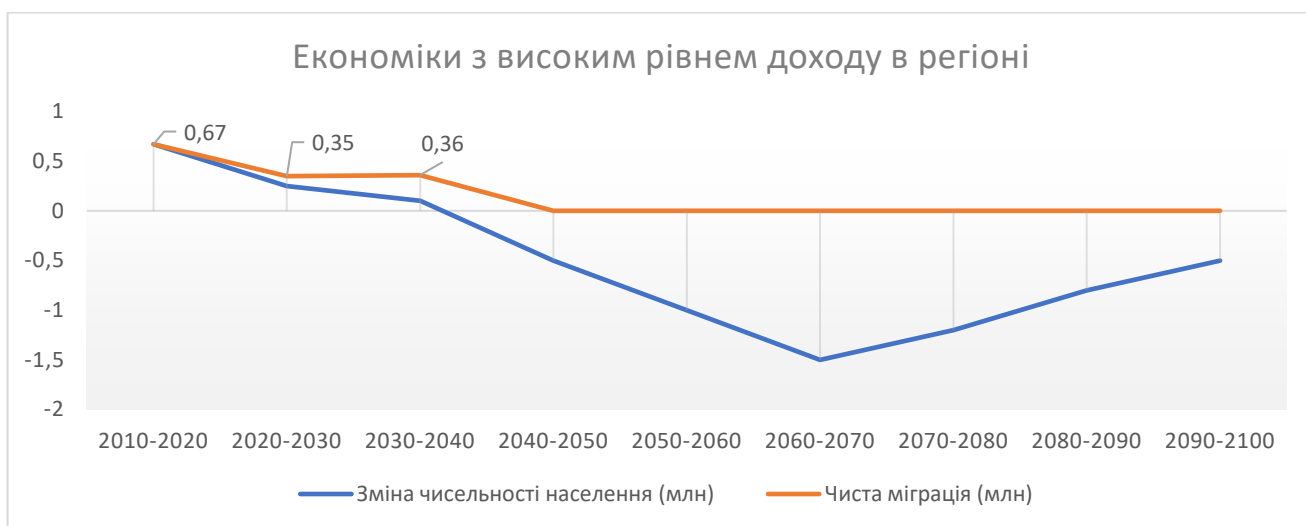

Рис. 2.2. Вплив на загальну динаміку чисельності населення сальдо народжень і смертей та імміграції й еміграції в Азії та Тихоокеанському регіоні, 2010-2100 рр. (млн.)

Джерело: складено автором на основі [40]

На регіональному рівні до кінця 2050 року зміни чисельності населення відбуватимуться одночасно під впливом природного приросту та чистої міграції в протилежних напрямках - зі значним, але уповільненим природним приростом та стійким перевищенням еміграції над імміграцією (рис. 2.2). За цією загальною тенденцією криються відмінності між країнами регіону.

Для країн Азійсько-Тихоокеанського регіону з високим рівнем доходу імміграція була основною рушійною силою зростання населення в період з 2010 по 2019 рік. Очікується, що ця тенденція збережеться протягом наступних кількох десятиліть, хоча з 2020 року вперше відбулося скорочення населення, а чистий міграційний приріст скоротився вдвічі. Це також передбачає, що протягом наступних кількох десятиліть імміграція сприятиме частковій компенсації високих рівнів природного скорочення і, відповідно, зменшення чисельності населення в основних країнах з високим рівнем доходу в регіоні, особливо в Японії, Республіці Корея та Сінгапурі, а також протидіятиме низькому природному приросту, який переважно спостерігається в Австралії та Новій Зеландії.

Наприклад, до кінця 2050 року чиста міграція, за прогнозами, забезпечить до 85% приросту населення в Австралії, що також пояснює позитивні прогнози

чистої міграції на наступні кілька десятиліть у Тихоокеанському регіоні, незважаючи на те, що інші країни Тихоокеанського регіону є країнами чистої еміграції (див. рис. 2.3).

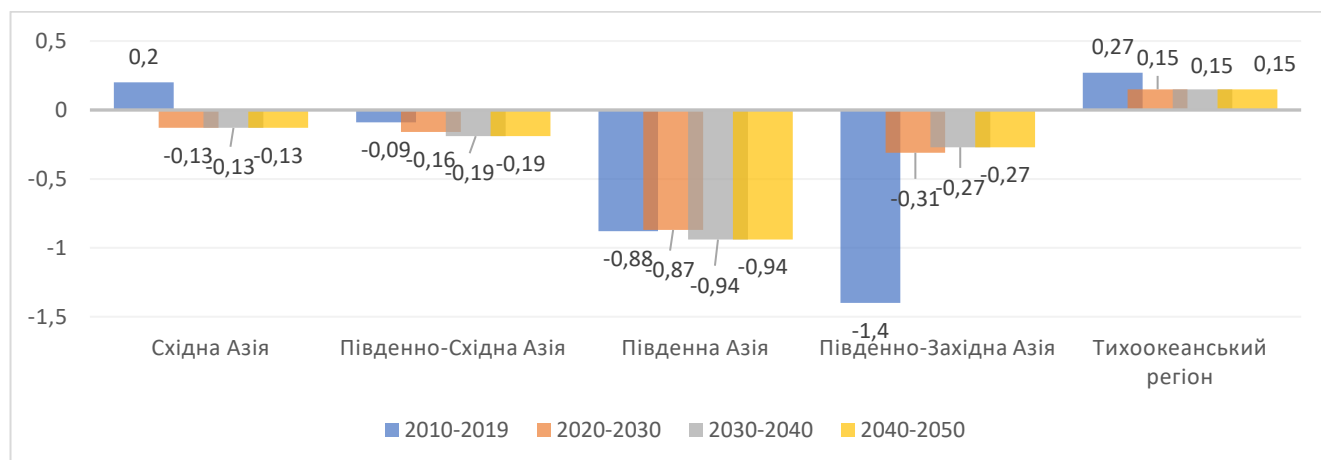

Рис. 2.3. Прогнозована чиста міграція в Азійсько-Тихоокеанському регіоні за субрегіонами (млн. осіб) (2010-2050 рр.)

Джерело: складено автором на основі [40]

Очікується, що в інших субрегіонах протягом наступних кількох десятиліть спостерігатиметься від'ємне сальдо міграції, коли кількість емігрантів перевищуватиме кількість іммігрантів, що особливо характерно для країн регіону з молодим населенням, таких як Пакистан, Бангладеш, Філіппіни та країни Тихоокеанського регіону.

Що стосується двох азійських гігантів, то в Китаї вперше за шість десятиліть спостерігається скорочення населення, а в квітні 2023 року очікується, що Індія перейме у Китаю першість у рейтингу найбільш населених країн світу. Згідно з останніми даними Національного бюро статистики Китаю, загальна кількість населення скоротилася приблизно на 850 000 осіб до 1,41 мільярда у 2022 році, оскільки смертність перевищила народжуваність [44].

Такий демографічний рух демонструє певне зближення з траєкторією більшості країн з високим рівнем доходу. Масштаб демографічних змін, зумовлених зниженням народжуваності та збільшенням тривалості життя, призведе до того, що до кінця 2050 року Китай, після Республіки Корея, Японії та Сінгапуру, стане однією з найстаріших країн регіону, де середній вік населення

коливатиметься між 51 та 57 роками, порівняно з середнім віком у світі, який у 2050 році становитиме 36 років. За прогнозами, зростання населення Індії досягне свого піку в 2060-х роках, а темпи природного приросту в цей же період стануть від'ємними.

Більш уважний аналіз даних показує, що темпи зростання населення сповільнюються протягом десятиліть, що підтверджується останнім звітом Національного статистичного управління Індії (2022 рік), з подальшим прогнозом, що частка населення працездатного віку (15-59 років) вперше зменшиться з 65,1% у 2031 році до 64,9% у 2036 році, а частка населення у віці 60 років і старше зростатиме [45].

Схожість між цими двома країнами полягає в тому, що обидві вони є країнами чистої еміграції, з прогнозованим щорічним чистим відтоком мігрантів приблизно на півмільйона для Індії і майже на третину мільйона для Китаю протягом наступних десятиліть - що робить Індію і Китай країнами з першим і третім за величиною прогнозованим щорічним чистим відтоком мігрантів в регіоні до 2050 року. Значний чистий відтік мігрантів продовжуватиме сприяти зниженню темпів приросту населення, якщо не зменшенню чисельності населення в цих країнах і в регіоні, хоча й меншою мірою, ніж природний приріст.

Міграція, ймовірно, залишатиметься впливовим фактором демографічної ситуації в регіоні протягом наступного століття - не лише з точки зору частки змін у чисельності населення, зумовлених чистою міжнародною міграцією, але й з точки зору розміру, складу та структури міжнародних і внутрішніх міграцій, особливо в умовах демографічних переходів, що характеризуються старінням населення в багатьох частинах світу. Крім того, на додаток до існуючої офіційної статистики і прогнозів необхідно враховувати значну, але здебільшого невраховану кількість мігрантів з нерегульованим статусом.

Хоча короткострокові та довгострокові наслідки пандемії для міжнародної міграції будуть оцінюватися в найближчі роки, не можна заперечувати, що прогнозування тенденцій міжнародної міграції є складним завданням з огляду на надзвичайно динамічну природу міграції. Таким чином, прогноз лише показує, яку

роль міжнародна міграція може відігравати у зміні чисельності населення, якщо тенденції не зміняться. На цю динаміку може впливати багато факторів, зокрема, те, якою мірою країни зможуть використати потенціал міграції для сталого розвитку, особливо перед обличчям викликів, що виникають у зв'язку з мінливою демографічною ситуацією, таких як дефіцит робочої сили та кваліфікованих кадрів, фінансова стійкість пенсійних систем та навантаження на системи охорони здоров'я.

З точки зору макроекономіки, нещодавні оцінки свідчать про те, що глобальний економічний ефект міграції може зрости до 2050 року до 20 трильйонів доларів США на рік, якщо за рахунок міграції вдасться закрити щонайменше 20 відсотків прогнозованого дефіциту кадрів [41].

Фактичне значення, ймовірно, набагато вище, оскільки це консервативне припущення не враховує повний економічний вплив мігрантів як споживачів, підприємців та інноваторів, а також економічний внесок мігрантів другого покоління [41].

Розробка науково обґрунтованої міграційної політики може створити важливі можливості для використання цього потенціалу, що підкреслює необхідність створення надійної доказової бази шляхом вдосконалення збору міграційних даних, включаючи збільшення обсягів збору та аналізу даних щодо ЦСР з розбивкою за міграційним статусом.

У Декларації про прогрес Міжнародної міграційної програми 2022 визнано, що прогалини у зборі та аналізі міграційних даних зберігаються, і зазначено, що деякі з цих проблем пов'язані із застарілими, несумісними або неадекватними джерелами та системами для якісного, доступного, своєчасного, достовірного збору даних та їх розбивкою за доходами, статтю, віком, расою, етнічною приналежністю, міграційним статусом, інвалідністю, географічним розташуванням та іншими характеристиками, що мають значення для національних контекстів, а також з обмеженими можливостями використання цифрових технологій та ускладненими проблемами зі збором даних, що виникли внаслідок пандемією COVID-19.

Координовані на міжнародному рівні зусилля, включаючи постійний перегляд регулювання міжнародної міграційної системи та пошук інноваційних джерел даних, мають вирішальне значення для вирішення кожної з цих проблем. Не менш важливо, щоб усі країни, незалежно від того, чи відчувають вони чистий приплив або відтік мігрантів, вживали заходів для сприяння впорядкованій, безпечній, регулярній і відповідальній міграції, що є життєво важливим для розвитку більш стійких і легальних шляхів міграції.

На додаток до різноманітних мотивів міграції, нещодавні дослідження привертають увагу до проблеми іммобільності, оскільки в останні роки міграція відбувається переважно між багатими країнами, а міграційні шляхи звужуються для людей з менш розвинених країн [46]. Якщо вимушена іммобільність зберігатиметься під час кризових ситуацій, таких як конфлікти, катастрофи та зміна клімату, наслідки вийдуть за межі міграції та мобільності, впливаючи на вразливість як мігрантів, так і іммобільних - тих, хто потребує і хоче переїхати, але не має засобів для цього.

2.2. Національні економічні інтереси та регулювання розвитку Азійсько-Тихоокеанської міграційної системи

За останніми оцінками, приблизно 281 мільйон мігрантів у всьому світі наразі проживають за межами країни свого народження [47]. Хоча для багатьох міграція - це досвід, що розширює можливості, вона також є людським процесом, пов'язаним із часто вразливим переміщенням людей, що включає порушення прав мігрантів під час транзиту, на міжнародних кордонах і в країнах призначення. Мігранти не є вразливими за своєю природою, але можуть бути вразливими до порушень прав людини внаслідок політики та практики [48], про що свідчать повідомлення про такі випадки.

Міжнародно-правова база з прав людини встановлює, що кожна людина, яка перебуває під юрисдикцією держави, має універсальні права людини, включаючи

мігрантів та їхні сім'ї [49]. Отже, права мігрантів не є ізольованими від прав інших осіб, незалежно від їхнього статусу - легального чи нелегального. Хоча існують обмеження деяких прав мігрантів, передбачених міжнародним правом, таких як політичні права - право голосувати або балотуватися на виборах, - їхні права людини не обмежуються. Такі права включають право на життя, право на свободу від рабства, примусової або обов'язкової праці та катувань, право на освіту, охорону здоров'я та культурну самобутність, а також право на те, щоб до них всюди ставилися як до людей, які мають право на рівність перед законом [49].

Усі країни Азійсько-Тихоокеанського регіону визнають права мігрантів через ратифікацію основних договорів з прав людини (рис. 2.4).

Міжнародна конвенція про захист прав усіх трудящих-мігрантів і членів їхніх сімей безпосередньо регулює міграцію, особливо трудову міграцію.

У Конвенції зазначено, що трудящі-мігранти мають користуватися економічними, соціальними і культурними правами нарівні з громадянами [51]. Наприклад, право на свободу (стаття 12), умови праці (стаття 25), соціальне забезпечення (стаття 27), доступ до охорони здоров'я (стаття 28) та доступ до освіти (стаття 30) конкретно згадуються як сфери, де рівність має бути гарантована [51]. Станом на лютий 2023 року 58 країн світу стали членами або державами-учасницями Конвенції [50]. Лише шість країн ратифікували Конвенцію в Азійсько-Тихоокеанському регіоні, причому Фіджі стала останньою державою-учасницею у 2019 році.

Рис. 2.6. Ратифікація 18 основних міжнародних договорів з прав людини та додаткових протоколів до них в Азійсько-Тихоокеанському регіоні
Джерело: складено автором на основі [50]

Світовий індекс прав людини [52] містить повний перелік спостережень і рекомендацій щодо конкретних країн, виданих механізмами моніторингу прав людини, в тому числі міжнародними організаціями, що займаються моніторингом дотримання прав людини. База даних UHRI дозволяє здійснювати розмежування за країнами, договорами, темами прав людини та зацікавленими особами і групами, в тому числі мігрантами.

Згідно з наявними даними, наданими UHRI, у період з 2006 по 2022 рік було оприлюднено понад 1120 зауважень і рекомендацій щодо прав мігрантів, які стали результатом діалогу між державами-учасницями з Азійсько-Тихоокеанського регіону та договірними органами, що ставить регіон на друге місце за кількістю опублікованих зауважень і рекомендацій щодо реалізації прав мігрантів після Європейського економічного простору (див. рис. 2.7).

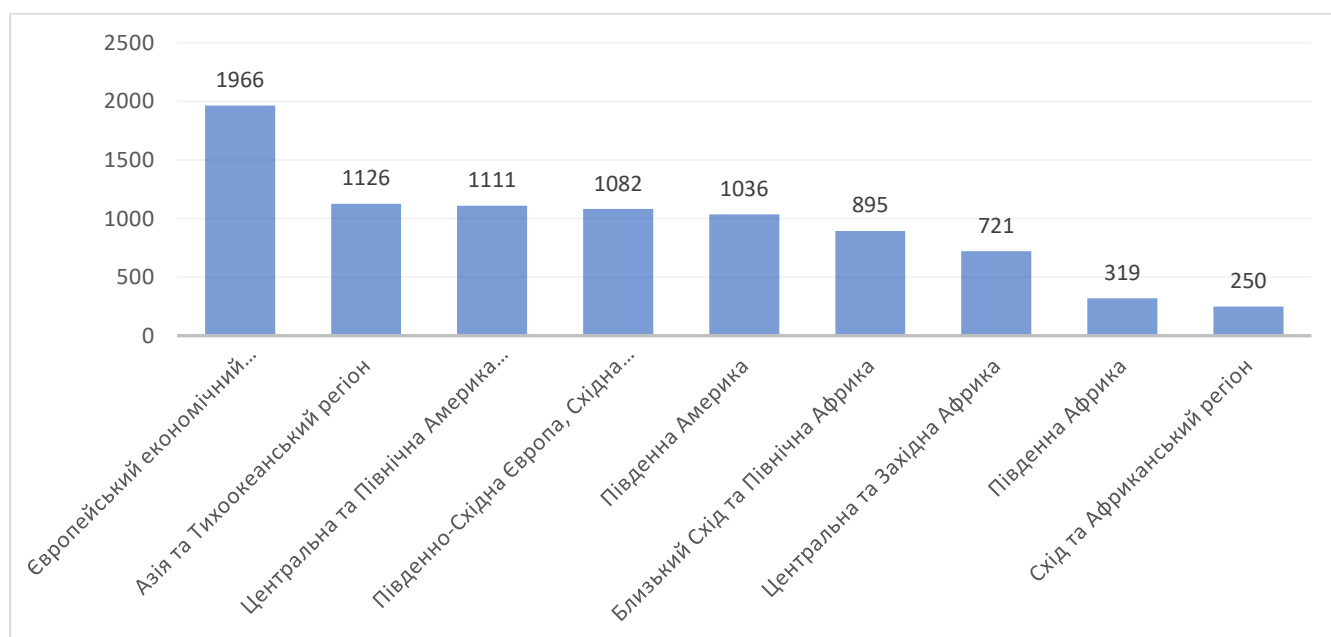

Рис. 2.7. Кількість опублікованих спостережень та рекомендацій щодо дотримання прав мігрантів за регіонами у 2006-2022 рр.

Джерело: складено автором на основі [52]

На рівні країн найбільшу кількість опублікованих спостережень і рекомендацій щодо реалізації прав мігрантів в Азійсько-Тихоокеанському регіоні в період з 2006 по 2022 рік мали Філіппіни (130) і Шрі-Ланка (125), за ними йдуть

Австралія, Республіка Корея, Китай, Індонезія, Східний Тимор, Бангладеш, Нова Зеландія і Таїланд (рис. 2.8).

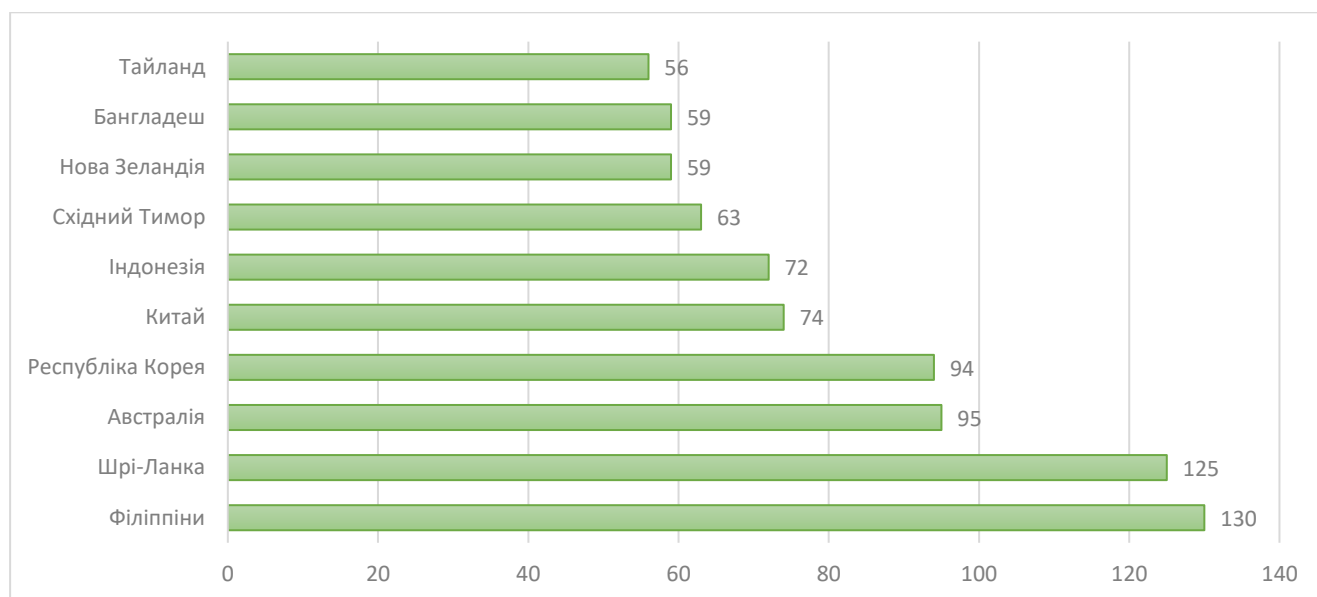

Рис. 2.8. Топ-10 країн Азійсько-Тихоокеанського регіону з найбільшою кількістю опублікованих зауважень та рекомендацій щодо реалізації прав мігрантів у період з 2006 по 2022 рр.

Джерело: складено автором на основі [52]

Примітно, що більшість зауважень і рекомендацій, опублікованих країнами Азійсько-Тихоокеанського регіону, безпосередньо пов'язані з реалізацією положень Міжнародної конвенції про захист прав усіх трудящих-мігрантів і членів їхніх сімей.

Індикатор 10.7.2 ЦСР показує "частку країн, міграційна політика яких сприяє впорядкованій, безпечній, регулярній та відповідальній міграції та мобільності людей". У 2022 році цей індикатор перейшов з рівня 2 на рівень 1 за класифікацією індикаторів ЦСР Міжвідомчої групи експертів. Це підвищення є історичним визнанням центральної ролі мігрантів у забезпеченні сталого розвитку в усьому світі.

Станом на квітень 2023 року дані за Індикатором 10.7.2 ЦСР є у відкритому доступі для 138 країн. З 40 країн, що входять до Азійсько-Тихоокеанського регіону МОМ, дані за Індикатором ЦСР 10.7.2 доступні для 23 країн [53]. Дані за цим індикатором можна розподілити за кожною з шести сфер політики на глобальному

та регіональному рівнях. Порівняно з Азійсько-Тихоокеанським регіоном, більший відсоток урядів у всьому світі відповідає або повністю відповідає критеріям у всіх сферах, окрім сфери 4 "Соціально-економічний добробут" (рис. 2.9).

Ці результати ґрунтуються на даних, зібраних під час двох послідовних раундів Опитування ООН серед урядів з питань народонаселення та розвитку (дванадцятий і тринадцятий раунди "Опитування") [54]. Хоча відповідальні виконавці, ДЭСВ та МОМ, проводять моніторинг відповідей, отриманих від країн, слід зазначити, що надані дані не підлягають зовнішній перевірці. Тобто відповіді представляють виключно точку зору державних установ-учасниць, які можуть мати різні тлумачення понять і визначень, використаних у дослідженні [55]. Це відбувається навмисно, оскільки Індикатор 10.7.2 ЦСР має бути радше синтетичним показником, який має доповнюватися іншими, більш комплексними механізмами моніторингу міграції, як-от оцінювання рівня міграції за допомогою Індексу міграції та розвитку.

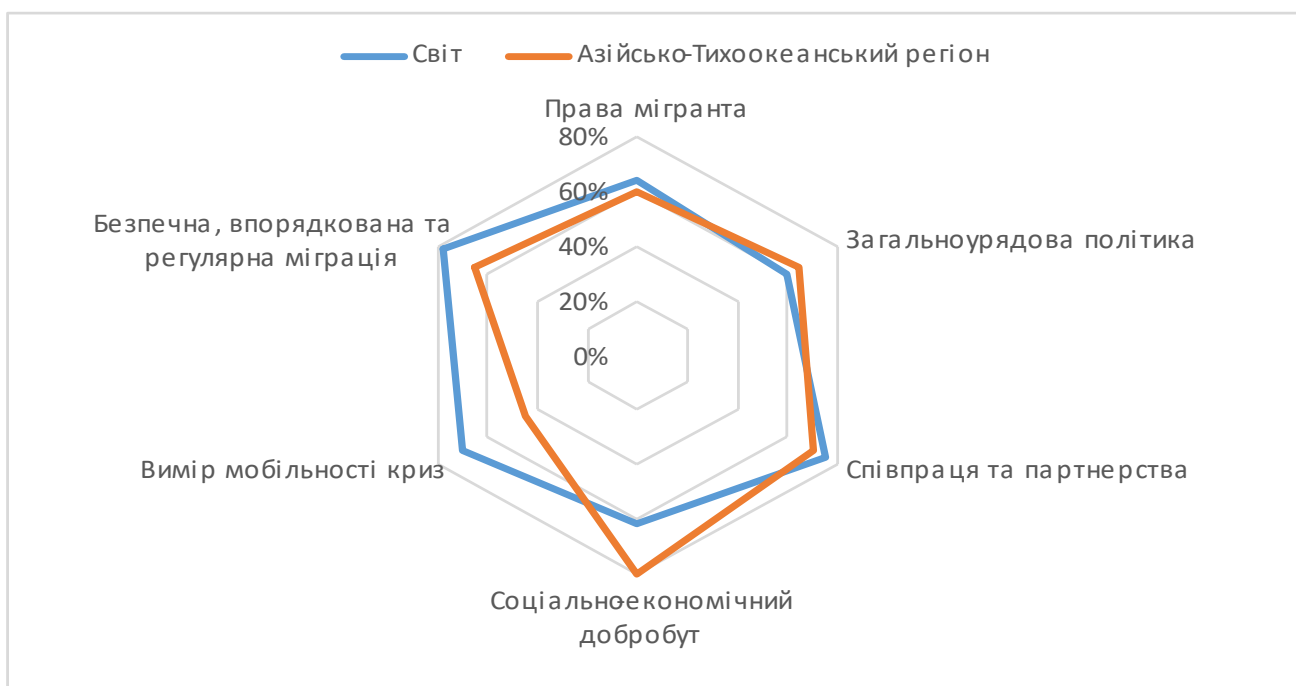

Рис. 2.9. Частка урядів, які повідомляють про політичні заходи, спрямовані на сприяння впорядкованій, безпечній, регулярній та відповідальній міграції та мобільності людей за ЦСР 10.7.2 область, 2021 рік

Джерело: складено автором на основі [53]

Аналіз останніх даних про ратифікацію державами міжнародних документів з прав людини показує, що всі країни Азійсько-Тихоокеанського регіону визнають принцип, згідно з яким усі особи, включаючи мігрантів, незалежно від їхнього статусу, мають право на повагу, захист і реалізацію своїх прав людини.

Хоча понад 80% країн Азійсько-Тихоокеанського регіону ратифікували дев'ять з 18 основних договорів з прав людини та пов'язані з ними факультативні протоколи, існує занадто багато випадків, коли мігранти з регіону та в регіоні зазнають експлуатації, дискримінації та інших порушень прав людини. Наприклад, коли спалахнула пандемія COVID-19, свідчення того, що мігрантів у країнах призначення залучають до примусової праці та позбавляють можливості користуватися основними правами, продемонстрували їхню незахищеність від порушень прав людини [56].

У питаннях порядку денного з міграції та прав людини все ще існують виклики. Одна з причин може бути пов'язана з тим, що вимірювання реалізації прав мігрантів залишається складним. По-перше, статистичні дані можуть не давати повного уявлення про права мігрантів у місці, де сталася подія. По-друге, даним, що ґрунтуються на експертних оцінках, таким як звіти держав-учасниць, часто бракує надійності та порівнянності між країнами [57]. Нарешті, більшість офіційних систем даних не відображають обставини мігрантів з нерегульованим статусом, а якщо такі дані є, то вони є нерепрезентативними [49].

Однак прийняття міжнародних рамок - таких як цілі у рамках Глобального договору з міграції та Індикатори управління міграцією - в порядку денному управління міграцією є кроком вперед у подоланні прогалів у знаннях про міграцію та права людини, оскільки вони слугують важливим інструментом для вимірювання дотримання країнами міжнародних зобов'язань. Наприклад, Філіппіни мають значний досвід у виконанні зобов'язань Глобального договору з міграції щодо захисту прав і добробуту своїх мігрантів. У грудні 2021 року був прийнятий "Закон про Міністерство у справах трудящих-мігрантів". Цей закон ще більше посилює управління міграцією на Філіппінах, створюючи єдиний оптимізований державний орган, покликаний захищати права та добробут

мігрантів та їхніх сімей, зокрема, трудових мігрантів. Найважливіше те, що він кодифікує 23 цілі Глобального договору з міграції в рамках політичної програми країни [58].

Зрештою, важливо підкреслити важливість інтегрування питань і прав мігрантів до Порядку денного до 2030 року. ЦСР визнають незахищеність мігрантів від експлуатації та зловживань через ЦСР 16.2, яка спрямована на припинення зловживань, експлуатації, торгівлі людьми та всіх форм насильства і катувань щодо дітей, ЦСР 8.7 - вжити негайних та ефективних заходів для викорінення примусової праці, покласти край сучасному рабству та торгівлі людьми, а також ЦСР 5.2, яка спрямована на ліквідацію всіх форм насильства щодо всіх жінок і дівчат. Порядок денний до 2030 року однозначно ґрунтується на правах людини і має бути реалізований у спосіб, що відповідає зобов'язанням держав за міжнародним правом. Один з ключових принципів цього Порядку денного - не залишити нікого осторонь і в першу чергу охопити найвідсталіших, включно з мігрантами.

2.3. Оцінка ефективності функціонування Азійсько-Тихоокеанської міграційної системи

Міграція насамперед зумовлена прагненням до кращого життя, як для самих мігрантів, так і для їхніх родин. Здійснювана як вільний вибір, за умови достатньої підтримки та заходів захисту, а також через ефективні та безпечні легальні канали, міграція може мати позитивний вплив як на країни призначення, так і на країни походження, а також на самих мігрантів. Коли мігранти змушені переїжджати в небезпечних і невпорядкованих умовах, негативні наслідки є значними для всіх зацікавлених сторін у низці аспектів.

Добре керована міграція, коли мігранти можуть пересуватися безпечно, впорядковано і регулярно, в повній мірі користуючись своїми правами людини, може принести потрібну вигоду - країнам походження, призначення і самим мігрантам. Моделювання часткової лібералізації міграційних потоків, що охоплює

лише 5% населення країн, що розвиваються, може принести світовій економіці вигоду, яка значно перевищить вигоди від повної лібералізації торгівлі або потоків капіталу. За загальними оцінками, підвищення економічної продуктивності в результаті лібералізації мобільності населення становить від 50 до 150 відсотків світового ВВП [59].

Найбільш прямий економічний вплив трудової міграції на країни походження пов'язаний з грошовими переказами, які надсилають трудові мігранти. У 2022 році ця сума склала майже 276 мільярдів доларів США для регіону в цілому, причому основними одержувачами були Китай, Індія, Пакистан і Філіппіни. У деяких менших країнах грошові перекази становлять значний відсоток ВВП. Наприклад, грошові перекази склали понад чверть ВВП Непалу, Таджикистану і Киргизстану у 2022 році (рис. 2.10)

Оскільки грошові перекази надсилаються безпосередньо сім'ям, вони мають негайний і суттєвий вплив на витрати на харчування, освіту, охорону здоров'я та житло. За оцінками, грошові перекази до Киргизстану зменшили кількість людей, які живуть у бідності, на 6-7 відсоткових пунктів у період між 2019 і 2022 роками [60].

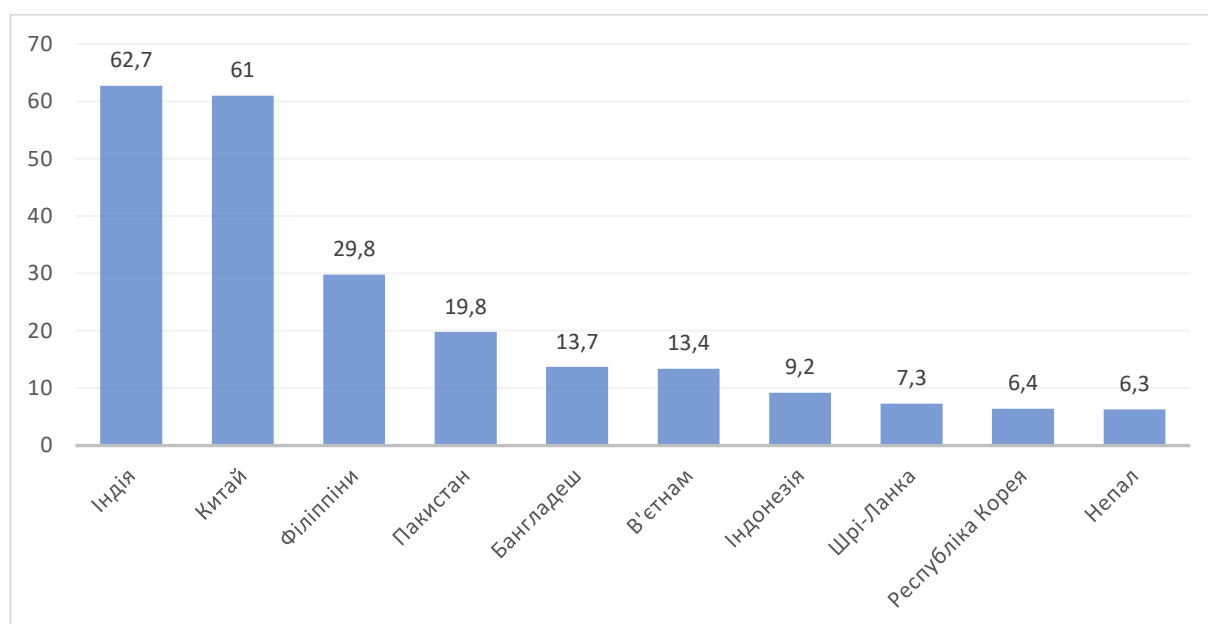

Рис. 2.10. Обсяг отриманих грошових переказів від емігрантів з даних країн (млрд. дол. США)

Джерело: складено автором на основі [61]

Крім того, вони мають тенденцію бути антициклічними, часто зростаючи в періоди кризи, коли інші фінансові потоки вичерпуються, що відображає альтруїстичний або обов'язковий характер таких потоків; зокрема, грошові перекази до Непалу різко зросли після землетрусу 2015 року. Грошові перекази також сприяють поповненню поточних рахунків і допомагають вирівняти споживання.

Незважаючи на свої переваги, грошові перекази можуть мати ефект морального ризику, знижуючи мотивацію до праці в домогосподарствах-реципієнтах. Коли грошові перекази витрачаються на імпортні товари, вони можуть сприяти підвищенню курсу національної валюти та від'ємному торговельному балансу. Особливо це може статися там, де грошові перекази є особливо важливою часткою ВВП, через так звану "голландську хворобу".

Витрати на відправлення грошових переказів різняться в різних країнах регіону; в деяких випадках, наприклад, у Тихоокеанському регіоні, вони є високими, що обмежує вигоди від цього потоку і відображає такі фактори, як відсутність конкуренції та нехіль фінансових установ до ризику в умовах дії законодавства про боротьбу з відмиванням грошей. Це особливо негативно впливає на жінок-мігрантів, які, як правило, надсилають менші суми грошей більш регулярно.

На грошові перекази також впливають екзогенні фактори, такі як економічні та політичні умови в країнах призначення. На грошові перекази до країн Північної та Східної Азії вплинув економічний спад: у період з 2020 по 2021 рік вони скоротилися майже на 50 відсотків - з понад 32,0 млрд доларів США до 16,6 млрд доларів США [61].

Усвідомлюючи ці можливості та обмеження, низка країн реалізують програми, спрямовані на спрямування грошових переказів, які не потрібні для споживання домогосподарствами, на виробничі цілі, наприклад, ініціативи з мікрофінансування або облігації діаспори, які можуть слугувати цілям економічного та соціального розвитку.

Хоча грошові перекази можуть мати найбезпосередніший вплив на країни походження, великий обсяг зайнятості за кордоном також впливає на національний ринок праці. Закордонне працевлаштування забезпечує понад п'яту частину приросту робочої сили в Бангладеш і поглинає більше половини нових робочих місць у промисловості [61]. В умовах, коли в країнах зростає кількість населення працездатного віку, це може допомогти забезпечити додаткові джерела зайнятості та зменшити рівень безробіття. Однак, особливо в країнах з меншим населенням, велика кількість мігрантів, які виїжджають на роботу за кордон, потенційно може спричинити дефіцит на ринку праці добре освічених і кваліфікованих працівників (так званий "відтік мізків"), особливо в таких ключових секторах, як охорона здоров'я.

Повернення трудових мігрантів з новими навичками та заощадженнями для інвестування здатне зробити позитивний внесок в економіку країн походження, як це сталося, наприклад, в Індії та Республіці Корея. Мігранти, які повертаються, також приносять соціальний капітал у вигляді нових знань, досвіду та мереж контактів, які приносять користь їхнім рідним країнам. Тим не менш, важливо забезпечити наявність послуг, які б сприяли реінтеграції мігрантів, що повертаються, які можуть мати кваліфікацію і досвід роботи, що не визнаються, і, можливо, не мали можливості скористатися соціальним захистом ні в країнах походження, ні в країнах призначення. Це особливо важливо для тих, хто був примусово повернутий і не зміг підготуватися до повернення.

"Відтік мізків" можна пом'якшити, залучаючи діаспори - осілі громади мігрантів, які живуть за кордоном, але зберігають зв'язки з країнами свого походження. Такі діаспори можуть бути залучені як партнери з розвитку, здатні використовувати доходи, навички та зв'язки, отримані за кордоном, на користь своїх країн походження. Така підтримка може надаватися у формі короткострокового повернення для проведення тренінгів та допомоги в інституційних реформах або через діяльність у країнах проживання, включаючи мобілізацію підтримки для країн походження або надання посередницьких послуг для сприяння торгівлі та інвестиціям. Ці громади також можуть слугувати

партнерами в інтеграції новоприбулих мігрантів, допомагаючи їм подолати розбіжності в знаннях.

Наслідки міграції залежать від політичного середовища в країнах походження, яке може або підтримувати зусилля мігрантів, або обмежувати їх, або призводити до негативних наслідків. У відповідь на це такі країни, як Бангладеш та Індонезія, докладають зусиль для включення міграції до своїх національних стратегій розвитку.

Трудові мігранти впливають на економіку приймаючих країн, підвищуючи продуктивність капіталу. Вони задовольняють незадоволений попит на робочу силу, сприяють розвитку торгівлі, роблять внесок у ВВП і державні фінанси, а також беруть участь у підприємницькій діяльності. Трудові мігранти, особливо висококваліфіковані, сприяють залученню прямих іноземних інвестицій та міжнародній торгівлі товарами і послугами. Коли мігранти сконцентровані в певних секторах економіки, їхній галузевий вплив може бути особливо значним. У 2013 році внески мігрантів становили від 3,1 до 6,2 відсотка ВВП Таїланду, що збільшило його від 12 до 24 мільярдів доларів США. На секторальному рівні дані свідчать про те, що до 10 відсотків доданої вартості в будівельному секторі було створено завдяки праці мігрантів [62].

Трудові мігранти можуть конкурувати з місцевими працівниками, які мають однаковий рівень кваліфікації, що може чинити тиск на рівень зайнятості та заробітної плати, особливо в нижній частині шкали заробітної плати. Однак трудові мігранти в першу чергу доповнюють місцевих працівників, які працюють в інших професіях у тому ж секторі, виконуючи роботу, яку місцеві працівники не бажають виконувати. Таким чином, присутність трудових мігрантів у сільському господарстві збільшує заробітну плату і кількість робочих місць для місцевих працівників, зайнятих у суміжних галузях, таких як харчова промисловість, транспорт і продаж, як у Малайзії та Таїланді. Дійсно, дані з Малайзії свідчать про те, що найм 1000 мігрантів пов'язаний зі створенням додаткових 836 робочих місць з повною зайнятістю і 169 робочих місць з неповною зайнятістю для малайзійських працівників завдяки таким факторам, як зниження виробничих витрат і збільшення

експорту [63]. Трудові мігранти також роблять внесок в економіку приймаючої країни, витрачаючи там значну частину своїх заробітків, відкриваючи бізнес або налагоджуючи торговельні зв'язки, коли вони мають таку можливість.

Трудові мігранти впливають на державні фінанси приймаючих країн через послуги, якими вони користуються, та податки, які вони сплачують. Навіть коли мігранти не заробляють достатньо, щоб сплачувати податки на доходи, вони все одно роблять внесок у державні фінанси через податки на додану вартість, які вони та їхні роботодавці сплачують зі свого споживання та виробництва, а також через сплату страхових внесків. Оскільки більшість трудових мігрантів відносно молоді, вони, як правило, не витрачають великі суми на охорону здоров'я, хоча на це можуть впливати умови їхнього життя і праці.

Дані свідчать про те, що значний відтік грошових переказів з країн призначення не має значного економічного впливу на країни призначення, оскільки він, як правило, нівелюється економічним внеском мігрантів [63]. Будь-який негативний вплив можна найкраще пом'якшити за допомогою заходів, спрямованих на сприяння інтеграції трудових мігрантів у країнах призначення, щоб дати мігрантам стимули інвестувати та споживати, а не переказувати кошти.

2.4. Сценарії та перспективи розвитку Азійсько-Тихоокеанської міграційної системи в контексті національних економічних інтересів України

Система міграції у Азійсько-Тихоокеанському регіоні відкриває значний потенціал для просування національних економічних інтересів України, особливо у сферах диверсифікації торгівлі, приваблення зарубіжних інвестицій та розвитку людського капіталу. Україна прагне зміцнити свої зв'язки з країнами АСЕАН, використовуючи своє стратегічне географічне розташування та економічну відкритість для сприяння взаємовигідним співпрацям. Ця спроба охоплює формулювання всебічних торговельних угод, покращення інфраструктури та

підвищення експорту сільськогосподарської продукції для привертання зарубіжних інвестицій та стимулювання можливостей зайнятості. Економічний індекс відкритості країни на рівні 90% та її визначні позиції в рейтингах Світового внеску до науки та технологій та Світового внеску до порядку створюють вигідні умови для співпраці та економічної інтеграції з країнами-членами АСЕАН, відкриваючи шлях для поглибленої співпраці та економічної інтеграції.

Для оптимального використання цього потенціалу Україні необхідно сформулювати всебічну міграційну політику, яка відповідала б міжнародним нормам і внутрішнім потребам у розвитку. Ця політика повинна забезпечити справедливі практики набору працівників, захист прав працівників та надання соціального захисту для мігрантів-працівників, як вхідних, так і вихідних. Ефективне управління системами міграції може максимізувати вигоди від міграції як для країн-джерела, так і для країн-приймачів, тим самим підвищуючи її внесок у національний розвиток. Крім того, впровадження політики, спрямованої на сприяння інтеграції мігрантів у господарство та ринок праці приймаючої країни, може сприяти соціальній єдності та зменшити можливі напруги [65].

Регіональні консультативні механізми створюють шлях для неформальних та необов'язкових обговорень між урядами, сприяючи прозорим обмінам та співпраці з питань міграції. Ці шляхи можуть відкрити шлях для укладення двосторонніх угод та меморандумів про взаєморозуміння, сприяючи мобільності праці та захисту прав мігрантів-працівників. Крім того, Україні слід запровадити програми, спрямовані на підвищення кваліфікації своєї робочої сили, щоб забезпечити їхній покращений внесок у національну економіку після репатріації. Впровадження стандартизованих умов контрактів та порогів зарплат для мігрантів-працівників, разом з наданням точної інформації щодо умов праці, сприяє зменшенню випадків експлуатації та сприяє належним можливостям праці.

Азіатсько-Тихоокеанський регіон надає Україні можливості для диверсифікації своїх торговельних та інвестиційних портфелів, тим самим зменшуючи залежність від традиційних ринків і підвищуючи економічну стійкість. Інтеграція в економічні рамки регіону має потенціал привернення зарубіжних

інвестицій, стимулювання створення робочих місць та прискорення економічного зростання. Вирішення дефіциту робочої сили має велике значення в контексті відтоку мігрантів та супутньої потреби в додатковому людському капіталі. Формулювання обґрунтованих політик, спрямованих на приваблення зарубіжної робочої сили, може пом'якшити ці дефіцити та підтримати зусилля з відновлення післявоєнної епохи. Крім того, руйнування людського капіталу внаслідок збройних конфліктів в Україні підкреслює необхідність політик, спрямованих на приваблення та збереження кваліфікованого персоналу як в межах країни, так і за її межами, для сталого соціально-економічного розвитку. Інвестування в освіту та програми підготовки, разом із заходами, спрямованими на збереження талантів у межах країни, може сприяти відновленню та оновленню людського капіталу України.

Ефективне врегулювання попиту на зарубіжну робочу силу разом із соціальними та гуманітарними викликами вимагає ухвалення ретельно обдуманого міграційної політики, відповідної міжнародним стандартам щодо міграції, працевлаштування та інтеграції. Цей підхід спрямований на оптимізацію вигод від зарубіжної праці, зменшення соціальних та гуманітарних ризиків. Ключові стратегії у цьому контексті включають установлення комплексної міграційної політики, яка забезпечує справедливі практики набору працівників, підвищення ініціатив у сфері розвитку навичок, участь у регіональних консультаційних процесах та спрямовані заходи на вирішення дефіциту робочої сили та розвиток людського капіталу. Крім того, розвиток партнерств з міжнародними організаціями та громадськими акторами може підвищити ефективність впровадження та моніторингу міграційних політик, забезпечуючи відповідність стандартам прав людини та сприяючи інклюзивним результатам розвитку [64].

Україна може ефективно приваблювати зарубіжну робочу силу, пом'якшуючи соціальні виклики завдяки прийняттю багатогранних стратегій. До таких стратегій входять формулювання всебічної міграційної політики, яка відповідає міжнародним стандартам, підтримка ініціатив з розвитку навичок, сприяння регіональним механізмам співпраці та вирішення перешкод для

приваблення кандидатів. Такі стратегії, адаптовані до вимог соціоекономічного ландшафту, мають потенціал оптимізувати вигоди від міграції та одночасно зменшувати пов'язані з нею виклики, сприяючи сталому розвитку та інклюзивному зростанню. Такі стратегії можуть стати основою для створення ефективних та стійких механізмів управління міграційними процесами, сприяючи не лише економічному розвитку, а й покращенню якості життя всіх учасників суспільства.

Узагальнюючи, розвиток міграційної політики для України є важливим аспектом стратегічного економічного та соціального розвитку. За допомогою правильно спрямованих стратегій та політик, Україна може використовувати потенціал міграції для підтримки свого економічного зростання, залучення іноземних інвестицій, розвитку людського капіталу та зміцнення соціальної інтеграції. Такий підхід дозволить країні максимізувати переваги міграції, зберігаючи при цьому сталість і безпеку свого суспільства.

ВИСНОВКИ

Міграція в першу чергу пов'язана з великими глобальними економічними, соціальними, політичними та технологічними змінами, і на них впливає широкий спектр важливих політичних проблем. Масштабні міжнародні потоки декомунізації робочої сили зазвичай відбуваються між країнами, що розвиваються (експортерами робочої сили) та розвиненими країнами. В сучасних умовах міжнародна міграція, по суті, охоплює всі держави світу, в тій чи іншій мірі залучені в процес міжнародної міграції. Міжнародна міграція на цьому етапі відноситься до 1 з важливих факторів, що впливають на процес розподілу населення в міжнародному масштабі, оскільки це один з основних способів збільшення населення в розвинених країнах.¹

Ми можемо виділити певні етапи еволюції теоретичного підходу дослідника до концепції міграційної системи.:

- Перший етап (70-ті роки) - Системний аналіз на мікрорівні для опису системи переходу між селами і містами і застосування основ теорії соціальних систем;
- Другий етап (80-90 років) - це перенесення основи міграційної системи на макрорівень, глобальну систему визначення зв'язків, що сприяють стабільності міжнародної міграційної системи);
- Третій етап (2000 - ті роки) - поглиблення міждисциплінарного характеру в підході до вивчення міжнародної міграційної системи і містяться в ній детермінанти, спроба окреслити межі системи і причини її виникнення, тобто декомунізацію міграційних потоків в міграційну систему.

Оцінка та прогноз обсягу міжнародної міграції економічно активного населення дозволяє приймати рішення про необхідність і засоби регулювання міграційних потоків. При вивченні міграційного процесу використовуються якісні методи, що полягають в структурному описі міграційного потоку, і кількісні методи, що полягають в обробці статистики на основі розрахунку детермінованих показників. Вплив держави на міграційний процес залежить від кількісного та якісного складу міграції, захисту прав і свобод, інституційних суб'єктів

(Міністерство закордонних справ, освіти, науки, охорони здоров'я, соціальної політики тощо.) приймає форму аранжування.), посольства і консульства) створюють спільні місії, відповідно здійснюють їх і стають певними сферами реалізації державної політики.

До кінця 2022 року, майже через три роки після початку пандемії COVID-19, криза у сфері охорони здоров'я пішла на спад, що знайшло своє відображення у знятті обмежень на міжнародну та внутрішню мобільність у більшості країн, територій та районів регіону.

Однією з основних ключових тенденцій в Азійсько-Тихоокеанському регіоні є стрімке зростання обсягів великих даних і технологічних досягнень в управлінні міграцією та інструментах збору даних про мігрантів.

Крім того, зі зміною структури населення в багатьох країнах міграція відіграє вирішальну роль у формуванні демографічних перспектив, тоді як політична та економічна нестабільність у деяких країнах має значний вплив на трудову та змішану міграцію. Крім того, критичні умови в Афганістані та М'янмі продовжують суттєво впливати на мігрантів і вимушено переміщених осіб. До того ж, виникнення кліматичних катастроф у таких країнах, як Пакистан і Філіппіни у 2022 році, підкреслює тривожну ситуацію, в якій опинилися багато людей в регіоні, які або не можуть, або змушені переїжджати через зміну клімату. Не випадково, що на кінець 2022 року Азійсько-Тихоокеанський регіон повідомив про найбільшу кількість переміщень, спричинених стихійними лихами.

Кожен аспект міграції взаємопов'язаний з іншими. Наприклад, трудові мігранти можуть стати неврегульованими, коли вони стикаються з труднощами при продовженні дозволів на роботу. Така ситуація також підвищує їхню незахищеність і вразливість до будь-яких форм торгівлі людьми та експлуатації. Водночас, переміщення, спричинене конфліктами та стихійними лихами, продовжує змушувати людей залишати свої домівки і вирушати небезпечними маршрутами, як морем, так і суходолом, у пошуках безпеки.

Загалом емігранти з цього регіону становлять 30% від загальної кількості міжнародних мігрантів у світі. Крім того, 42,6 мільйона мігрантів з усього світу

були прийняті в регіоні, що становить 15% від загальної кількості міжнародних мігрантів у світі. У регіоні Південно-Східна Азія, Тихоокеанський регіон і Східна Азія були основними субрегіонами призначення міжнародних мігрантів. Помітною особливістю міграційного ландшафту в Азійсько-Тихоокеанському регіоні є масштаби внутрішньорегіональної міграції, оскільки 42% (34,9 мільйона) емігрантів з цього регіону переїхали в іншу країну Азійсько-Тихоокеанського регіону.

Демографічний рух у регіоні демонструє певне зближення з траєкторією більшості країн з високим рівнем доходу. Масштаб демографічних змін, зумовлених зниженням народжуваності та збільшенням тривалості життя, призведе до того, що до кінця 2050 року Китай, після Республіки Корея, Японії та Сінгапуру, стане однією з найстаріших країн регіону, де середній вік населення коливатиметься між 51 та 57 роками, порівняно з середнім віком у світі, який у 2050 році становитиме 36 років. За прогнозами, зростання населення Індії досягне свого піку в 2060-х роках, а темпи природного приросту в цей же період стануть від'ємними.

Система міграції в Азійсько-Тихоокеанському регіоні відкриває для України значні можливості для підвищення національних економічних інтересів та сприяння регіональній інтеграції та розвитку. За умови посилення взаємозв'язків з країнами Асоціації країн Південно-Східної Азії (АСЕАН) та використання стратегічних переваг, Україна може поліпшити торгові відносини, привернути зарубіжні інвестиції та сприяти переміщенню праці через кордони. Однак для досягнення повного потенціалу міграції потрібно впровадити всебічні політики, які надають пріоритет справедливому набору праці, захисту працівників та соціальній включеності.

За допомогою регіональних механізмів співпраці та двосторонніх угод Україна може створити сприятливе середовище для мобільності праці, забезпечуючи при цьому права мігрантів-працівників. Інвестування у розвиток навичок та збереження людського капіталу є важливим для забезпечення сталого економічного зростання та вирішення дефіциту робочої сили, особливо внаслідок

конфліктів, що зменшили пул талантів в Україні. Крім того, збалансований підхід до управління міграцією є важливим для зменшення соціальних та гуманітарних викликів, забезпечуючи рівний розподіл користей міграції та інклюзивність.

Шляхом прийняття всебічного підходу до міграційної політики Україна може використовувати можливості, що відкриваються системою міграції в Азійсько-Тихоокеанському регіоні, одночасно вирішуючи складнощі та ризики, пов'язані з мобільністю праці. Шляхом співпраці з міжнародними партнерами та зацікавленими сторонами Україна може сприяти сталому розвитку, соціальній єдності та інклюзивному зростанню, тим самим сприяючи своїм національним економічним інтересам в динамічному та взаємопов'язаному Азійсько-Тихоокеанському регіоні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. International Migrant Stock 2017. UN Population Division. URL: <http://www.un.org/en/development/desa/population/migration/data/estimates2/estimates17.shtml>
2. П'ятковська О.Р. Економічний ефект міжнародної трудової міграції: теоретико-емпіричний аспект. Проблемы развития внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект. Донецьк, 2011. С. 251–256.
3. Harris J., Todaro M. Migration, Unemployment and Development: a Two-Sector Analyses. URL: <http://www.aeaweb.org/aer/top20/60.1.126-142.pdf>
4. Labor Market and Investment Effects of Remittances / S. Drinkwater, P. Levine, E. Lotti. URL: <http://www.econ.surrey.ac.uk/Research/scies/papers/2006/labour%20market.pdf>
5. Hein de Haas Remittances, Migration and Social Development. Social Policy and Development Program. 2007. № 34. 40 p.
6. Малиновська О.А. Перекази мігрантів з-за кордону: обсяги, канали, соціально-економічне значення: аналіт. доп. К.: НІСД, 2014. 60 с. (Сер. «Економіка», вип. 18).
7. Кукурудза І., Ромащенко Т. Україна у світових процесах міжнародної міграції: монографія. Черкаси: ЧНУ ім. Богдана Хмельницького, 2012. 252 с.
8. П'ятковська О. Орієнтири міграційної політики. Еволюція наукового дискурсу: за матеріалами авторефератів дисертаційних робіт України за період 2009–2013 рр. Львів: Артос, 2015. 108 с
9. From Refugees to Workers. Mapping Labour-Market Integration Support Measures for Asylum Seekers and Refugees in EU Member States. Vol. I Comparative Analysis and Policy Findings / Eds. I. Martín, A. Arcarons, J. Aumüller, P. Bevelander, H. Emilsson, S. Kalantaryan, A. MacIver, I. Mara, G. Scalettaris, A. Venturini, H. Vidovic, I. van der Welle, M. Windisch, R. Wolffberg, A. Zorlu. URL: <https://www.bertelsmann-stiftung.de/en/publications/publication/did/from-ref->

[ugees-to-workers-mapping-labour-market-integration-support-measures-for-asylum-seekers-and-3/](https://www.bertelsmann-stiftung.de/en/publications/publication/did/from-refugees-to-workersmapping-labour-market-integration-support-measures-for-asylum-seekers-and-3/)

10. From Refugees to Workers. Mapping Labour-Market Integration Support Measures for Asylum Seekers and Refugees in EU Member States. Vol. II Literature Review and Country Case Studies / Eds. I. Martín, A. Arcarons, J. Aumüller, P. Bevelander, H. Emilsson, S. Kalantaryan, A. MacIver, I. Mara, G. Scalettaris, A. Venturini, H. Vidovic, I. van der Welle, M. Windisch, R. Wolffberg, A. Zorlu. URL: <https://www.bertelsmann-stiftung.de/en/publications/publication/did/from-refugees-to-workersmapping-labour-market-integration-support-measures-for-asylum-seekers-and-3/>
11. Hein de Haas North African Migration Systems: Evolution, Transformations and Development Linkages. Working Papers IMI. 2007. Paper 6. 44 p.
12. Mabogunje A.L. Systems Approach to a Theory of Rural-Urban. Migration. Geographical Analysis. 1970. № 2 (1). P. 1–18.
13. Bakewell O. Re-launching Migration Systems. Working Paper IMI. 2012. № 60. 19 p.
14. Wallerstein I. The Modern World-System: Capitalist Agriculture and the Origins of the European World-Economy in the Sixteenth Century. New York: Academic Press, 1976. 440 p.
15. The Rise and Future Demise of the World Capital System: Concepts for Comparative Analysis. Comparative Studies in Society and History. 1974. Vol. 16. Issue 4. P. 387–415.
16. Fawcett J.T. Networks, Linkages and Migration Systems. International Migration Review. 1989. Vol. 23. № 3. P. 670–680.
17. International Migration Systems. A Global Approach / Edited by M. Kritz, L. Lim, H. Zlotnik. Oxford: Clarendon Press, 1992. 354 p.
18. Jennissen R. Causality Chains in International Migration Systems Approach. Population Research and Policy Review. 2007. V. 26. P. 411–436.
19. Migration systems, pioneers and the role of agency / J. Bakewell, H. De Haas, A. Kubal. Working Papers IMI. 2011. № 48. 26 p

20. Міжнародна економіка : підручник / В.В. Білоцерківець, О.О. Завгородня, В.К. Лебедева та ін. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 416 с.
21. Будник Д.І. Міждержавні міграційні зв'язки України: проблеми та тенденції розвитку. URL: <https://jarch.donnu.edu.ua/article/view/9656>
22. Васильців Т.Г., Садова У.Я., Махонюк О.В. Проблемні аспекти та напрями розвитку ринку міграційних послуг в Україні. Бізнес Інформ. 2021. № 5. С. 252–260.
23. Дон О.Д., Лузанова В.О. Міжнародна міграція в умовах глобалізації: проблеми та перспективи. Регіональна економіка та управління. 2020. № 3. С. 13–18.
24. Доповідь про міжнародну міграцію в світі у 2020 році. URL: https://publications.iom.int/system/files/pdf/final-wmr_2020-ru.pdf
25. Дракохруст Т.В. Про державну міграційну політику: сучасне розуміння. Право і суспільство. 2019. № 2. С. 126–130.
26. Ерфан Є., Павлишин К. Дослідження впливу глобальних технологій на розвиток світового ринку послуг у сфері охорони здоров'я. 2019. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/38_2019_ukr/6.pdf
27. Магійович Р.І., Магійович І.В. Трудова міграція в Україні: причини та наслідки. Інтелект XXI. 2019. № 6. Ч. 1. С. 128–133.
28. Чайковський Ю.В. Міграційні процеси у період пандемії: виклики міжнародно-правовому регулюванню. Молодий вчений. 2021. № 3. С. 326–329.
29. Слюсаревський М.М., Блинова О.Є. Психологія міграції : навч. посіб. Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кіровоград : ТОВ «Імекс ЛТД», 2013. 244 с.
30. Ярошевич М. Прогноз міграції між ЄС, країнами Вишеградської четвірки та Східною Європою: наслідки скасування візового режиму. Центр східних досліджень. Варшава. Польща, 2014. 184 с.
31. Esipova N., Pugliese A., Ray J. Potential net migration index declines in many countries. GALLUP. Washington, D. C., 2014. URL: <http://news.gallup.com/poll/166796/potentialnet-migration-index-declines->

- countries.aspx?utm_%20source=PNMI&utm_medium=search&utm_campaign=tiles (дата звернення: 20.10.2020).
32. Zipf G. Human behaviour and the principle of least effort. Addison-Wesley Press. Cambridge, Mass., 1949. 573 p.
 33. Stouffer S. Intervening opportunities and competing migrants. *Journal of regional science*. 1960. Vol. 2, Issue 1. P. 26.
 34. Lee E. A Theory of Migration. *Demography*. 1966. № 3(1). P. 47–57.
 35. Migration Conceptual Framework: Why do people move to work in another place or country? AAG Center for Global Geography Education. 2011. P. 12. URL: http://cgge.aag.org/Migration1e/ConceptualFramework_Jan10/ConceptualFramework_Jan105.html (дата звернення: 20.10.2020).
 36. П'ятковська О.Р. Механізми регулювання міжнародної трудової міграції: визначення операційного поняття. Глобальні та національні проблеми економіки. 2015. Вип. 8. С. 66–70.
 37. Ваврищук Н.Г. Міжнародна міграція робочої сили в контексті розширення Європейського Союзу : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.02. Київ, 2007. 20 с.
 38. Стаканов Р.Д. Вплив трудової еміграції на макроекономічний розвиток України : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.02. Київ, 2010. 20 с.
 39. United Nations Department of Economic and Social Affairs, Population Division. (n.d.). International migrant stock. United Nations. URL: <https://www.un.org/development/desa/pd/content/international-migrant-stock>
 40. World Population Prospects - Population Division - United Nations. Page Redirection. URL: <https://population.un.org/wpp/>
 41. Boston Consulting Group. (2022, December). Migration matters: A human cause with a \$20 trillion business. Boston Consulting Group. URL: <https://web-assets.bcg.com/1a/d1/ed3e7b194e0599500621570f19d2/bcg-migration-matters-a-human-cause-with-a-20-trillion-business-dec-2022-3.pdf>
 42. United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division. (2022). World population prospects 2022: Methodology of the United Nations

- population estimates and projections. URL: https://population.un.org/wpp/Publications/Files/WPP2022_Methodology.pdf
43. United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division. (2022). World population prospects 2022: Summary of results. URL: https://www.un.org/development/desa/pd/sites/www.un.org.development.desa.pd/files/wpp2022_summary_of_results.pdf
44. National Economy Withstood Pressure and Reached a New Level in 2022. URL: http://www.stats.gov.cn/english/PressRelease/202301/t20230117_1892094.html
45. Ministry of Statistics and Programme Implementation, Government of India. (2022). Women and men in India 2022. URL: https://www.mospi.gov.in/sites/default/files/publication_reports/women-men22/WomenMen2022.pdf
46. McAuliffe, M., G. Abel, L. Oucho and A. Sawyer, 2021. International migration as a stepladder of opportunity: what do the global data actually show? In: World Migration Report 2022 (M. McAuliffe and A. Triandafyllidou, eds.). International Organization for Migration (IOM), Geneva. URL: https://publications.iom.int/system/files/pdf/WMR-2022-EN-CH-7_0.pdf
47. Asia-Pacific Migration Data Report 2020 | IOM Publications Platform. IOM Publications - International Organization for Migration. URL: <https://publications.iom.int/books/asia-pacific-migration-data-report-2020>
48. Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights. (n.d.). Human rights indicators for migrants and their families: Overview. URL: <https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Issues/Migration/Indicators/Overview-HRIndicatorsforMigrantsFamilies.pdf>
49. Inter-Parliamentary Union. (n.d.). Migration and development: A global agenda for parliamentarians. URL: <http://archive.ipu.org/pdf/publications/migration-en.pdf>
50. OHCHR Dashboard. - OHCHR Dashboard. URL: <https://indicators.ohchr.org/>
51. International Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of their Families | Refworld. Refworld. URL: <https://www.refworld.org/legal/agreements/unga/1990/en/27627>

52. UNIVERSAL HUMAN RIGHTS INDEX - Human Rights Recommendations. UNIVERSAL HUMAN RIGHTS INDEX - Human Rights Recommendations. URL: <https://uhri.ohchr.org/en>
53. United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division. (n.d.). SDG indicator 10.7.2: Migration policies. URL: <https://www.un.org/development/desa/pd/data/sdg-indicator-1072-migration-policies>
54. United Nations Department of Economic and Social Affairs. (n.d.). Inquiry into the Implementation of General Assembly Resolution 46/182 on the Enhancement of International Cooperation in the Field of Humanitarian Assistance. URL: <https://www.un.org/development/desa/pd/themes/population-policies/inquiry12>
55. OECD. (2021). Indicators for SDG target 10.7: Facilitate orderly, safe, regular and responsible migration and mobility of people, including through the implementation of planned and well-managed migration policies. URL: <https://www.oecd.org/migration/mig/Sdg-indicator-10-7-3-December-2021.pdf>
56. International Organization for Migration. (2020). Asia-Pacific Migration Data Report 2020. URL: <https://publications.iom.int/system/files/pdf/Asia-Pacific-Migration-%20Data-Report-2020.pdf>
57. Migrant rights. Migration data portal. URL: <https://www.migrationdataportal.org/themes/migrant-rights>
58. Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights. (2022). Philippines Human Rights 2020-2022. URL: <https://www.ohchr.org/sites/default/files/documents/countries/ph/2022-09-14/Philippines-Human-Rights-2020-2022.pdf>
59. Michael A. Clemens, “Economics and emigration: Trillion-dollar bills on the sidewalk?”, *Journal of Economic Perspectives*, vol. 25, No. 3 (Summer 2011), pp. 83-106
60. United Nations Development Programme and Eurasian Development Bank, Labour Migration, Remittances, and Human Development in Central Asia. URL:

<http://www.eurasia.undp.org/content/dam/rbec/docs/CAM&RHDpaperFINAL.pdf?download>.

61. Asian Development Bank and ILO, Overseas employment of Bangladeshi workers, ADB Briefs No. 63. Available from www.adb.org/sites/default/files/publication/190600/overseas-employment-ban-workers.pdf.
62. Economic and Social Commission for Asia and the Pacific (ESCAP), Asia-Pacific Migration Report 2022: Migrants' Contributions to Development (ST/ ESCAP/2738)
63. Del Carpio and others, in Economic and Social Commission for Asia and the Pacific (ESCAP), Asia-Pacific Migration Report 2022: Migrants' Contributions to Development (ST/ ESCAP/2738).
64. Shortage of personnel and skills is the main challenge of the labor market in 2023 - European Business Association. European Business Association. URL: <https://eba.com.ua/en/defitsyt-kadriv-ta-navychok-osnovnyj-vyklyk-ryнку-pratsi-u-2023-rotsi/>
65. Razumkov Centre. (2023). "Migration Processes and Their Impact on the Socio-Economic Situation in Ukraine." URL: <https://razumkov.org.ua/images/2023/06/2023-MATRA-I-KVARTAL-ENGL-5.pdf>

Ім'я користувача:
Міжнародної економіки Москалюк Наталія

ID перевірки:
1016341139

Дата перевірки:
10.06.2024 10:02:49 EEST

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

Дата звіту:
10.06.2024 10:48:09 EEST

ID користувача:
100005722

Назва документа: КБР_Кацан Н.А. Формування та розвиток Азійсько-Тихоокеанської міграційної системи

Кількість сторінок: 53 Кількість слів: 12198 Кількість символів: 92382 Розмір файлу: 2.72 MB ID файлу: 1016142306

17.4% Схожість

Найбільша схожість: 5.37% з Інтернет-джерелом (http://visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/40_2021ua/9.pdf)

0% Цитат

Вилучення цитат вимкнено

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнено

0% Вилучень

Немає вилучених джерел

Модифікації

Виявлено модифікації тексту. Детальна інформація доступна в онлайн-звіті.

Замінені символи 2